

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2022

Jakub Vaněk

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra bezpečnostních studií

**Bezpečnostní aspekty návratu
zahraničních bojovníků Islámského státu**

Diplomová práce

**Security aspects of the return of foreign fighters of the
Islamic State**

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. Ing. Dr. Štefan DANICS, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Jakub VANĚK

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Zahraniční bojovníci Islámského státu“ vypracoval samostatně za použití uvedených zdrojů a pramenů, které jsem řádně odcitoval.

V Praze, dne 01. března 2022

.....

Bc. Jakub VANĚK

Poděkování

Zde bych chtěl poděkovat panu doc. Ing. Dr. Štefanu Danicsovi, Ph.D. nejen za výborné vedení mé diplomové práce, ale především za nevídanou ochotu, vstřícnost a laskavost při poskytování cenných rad.

ANOTACE

Autor v diplomové práci analyzuje problematiku zahraničních bojovníků Islámského státu a jejich návrat do domovských zemí Evropské unie. V práci autor objasňuje základní pojmy, jako je radikalizace, terorismus a zahraniční bojovník. Důraz je položen na vymezení zahraničního bojovníka, přičemž jsou řešeny i hlavní faktory rekrutace zahraničních bojovníků Islámského státu. V třetí kapitole autor provádí nejenom analýzu bezpečnostních aspektů návratu zahraničních bojovníků Islámského státu do zemí Evropské unie, ale i komparace přístupu vybraných unijních zemí. V neposlední řadě autor poskytuje přehled aktuálních bezpečnostních opatření ze strany Evropské unie, včetně našeho státu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Radikalizace, zahraniční bojovník, Islámský stát, islámská radikalizace, rekrutace, bezpečnost, bezpečnostní opatření.

ANNOTATION

The author's thesis examines the issue of foreign fighters of the Islamic State and their potential return to their home countries in the European Union. The author also defines basic terms such as radicalisation, terrorism and the foreign fighter. In one chapter, the characteristics of the foreign fighter are specified. Furthermore, the key aspects of the foreign fighter recruitment and its possible causes are described. In the third chapter, the author focuses on the security aspects with regards to the return of foreign fighters to the European Union countries. Last but not least, the author analyses the individual measures taken by the European Union as a whole as well as by selected countries, with a strong focus on the Czech Republic.

KEY WORDS

Radicalization, foreign fighter, islamic state, islamic radicalisation, recruitment, security, security measures

OBSAH

ÚVOD	6
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	8
1.1 RADIKALIZACE	8
1.2 ZAHRANIČNÍ BOJOVNÍCI	22
2 FENOMÉN ZAHRANIČNÍCH BOJOVNÍKŮ	26
2.1 KLASIFIKACE ZAHRANIČNÍCH BOJOVNÍKŮ.....	26
2.2 KLÍČOVÉ ASPEKTY NAVRÁTIVŠÍCH SE ZAHRANIČNÍCH BOJOVNÍKŮ A PŘÍČINY REKRUTACE	29
2.3 VLIV NAVRÁTIVŠÍCH SE ZAHRANIČNÍCH BOJOVNÍKŮ NA BEZPEČNOST	33
3 PROTIRADIKALIZAČNÍ OPATŘENÍ	37
3.1 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ ČESKÉ REPUBLIKY JAKO ČLENA EVROPSKÉ UNIE	37
3.1.1 <i>Bezpečnostní opatření Evropské unie</i>	37
3.1.2 <i>Bezpečnostní opatření ČR</i>	53
3.2 PROTIRADIKALIZAČNÍ OPATŘENÍ VYBRANÝCH ZEMÍ EU	58
ZÁVĚR	63
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ	65
SEZNAM PŘÍLOH	76

ÚVOD

Autor v diplomové práci řeší problematiku radikalizace a terorismu v projevech bojovníků radikálního islámu, včetně bezpečnostních opatření ze strany Evropské unie. Autor se zaměřuje na objasnění bezpečnostních aspektů, které souvisí s návratem zahraničních bojovníků Islámského státu do mateřských zemí Evropské unie. Cílem diplomové práce je nejenom analýza bezpečnostních aspektů návratu zahraničních bojovníků do jednotlivých zemí Evropské unie, ale i komparace přístupu vybraných unijních zemí při řešení tohoto problému. V tomto kontextu autor upozorňuje na sílící islámskou radikalizaci nejen ve světě, ale bohužel i v Evropské unii, včetně rekrutace nových stoupenců radikálního islámu. Díky útokům v roce 2004 v Madridu, v roce 2005 v Londýně začala Evropská unie důsledně řešit protiteroristická opatření, o čemž svědčila řada přijatých dokumentů v rámci strategie boje proti terorismu a radikalizaci. Tato bezpečnostní opatření byla dále konkretizována v rámci jednotlivých unijních zemí s ohledem na jejich specifika. V aktuální době se do popředí bezpečnostní zájmu dostala problematika návratu zahraničních bojovníků Islámského státu do zemí Evropské unie, neboť představuje dlouhodobější potencionální bezpečnostní hrozbu pro Evropskou unii.

Autor v první kapitole vymezuje především základní pojmy související s tématem návratu zahraničních bojovníků. Jedná se o pojmy: radikalizace, islámská radikalizace a terorismus. Autor hlavní pozornost věnuje vymezení pojmu zahraniční bojovník na základě odborné literatury, převážně zahraniční produkce. V tomto ohledu autor objasňuje složitou konceptualizaci fenoménu zahraničního bojovníka, neboť terminologie se v řadě zemí liší, přičemž zdůrazňuje pojetí zahraničního bojovníka, s kterým pracuje Evropská unie. V souvislosti se zahraničními bojovníky autor v práci analyzuje příčiny rekrutace zahraničních bojovníků Islámského státu v Evropské unii. V tomto ohledu autor provádí klasifikaci zahraničních bojovníků z hlediska míry jejich nebezpečnosti a následně práci s nimi ve vybraných zemích Evropské unie. Třetí a poslední kapitola diplomové práce je věnována bezpečnostním problémům

spojených s návratem zahraničních bojovníků. Autor se zaměřil jednak na bezpečnostní opatření ze strany Evropské unie jako celku a dále je velká pozornost věnována bezpečnostním opatření v rámci České republiky. S ohledem na potencionální hrozby spojené s problematikou navrátilých se zahraničních bojovníků a možných teroristických útoků se autor zaměřil na tzv. měkké cíle, které jsou atraktivním cílem teroristů, neboť je těžké je chránit. V neposlední řadě autor komparuje přístup ve vybraných zemích Evropské unie při řešení návratu zahraničních bojovníků a jejich deradikalizaci, včetně následného začleňování do evropské společnosti.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Velmi důležité pro pochopení problematiky zahraničních bojovníků, kteří se vrátí je definovat základní pojmy, které jsou velmi blízce spjaty. Proto se hned na začátku zaměříme na vymezení základních pojmů a nastínit vzájemné vazby mezi nimi. Jedná se hlavně o pojem: islámská radikalizace, radikalizace, antiradikalizační opatření, deradikalizace a terorismus. Je třeba se i zaměřit na vymezení pojmu zahraniční bojovníci, který vytvořila islámská radikalizace.

1.1 Radikalizace

Radikalizace jako taková je napříč všemi vědními obory a politickým životem nejasně vysvětlována a často bývá spojena s pojmy extremismus a terorismus.

Radikalizace byla první zmíněna v anglickém jazyce *radical* vychází z latinského slova *radicalis*, od *radix*, což znamená kořen. Na začátku tímto slovem vyjadřovala odvozenost a ukazovalo na kořeny dané věci. Následně se zjistilo, že pojem pochází ze základů, kořenů neboli fundamentu. Dalším vývojem se změnil předchozí názor a slovo radical, které dříve znamenalo kořen, znamená odchýlení se od běžných a tradičních věcí.¹

V aktuální době je několik vysvětlení pojmu radikalizace, které budou níže popsány:

- radikalizace jako pojem se objevil v 70 letech. Poukazoval na procesní (eskalace konfliktu) a interaktivní (sociální hnutí versus stát) dynamiku ve formování násilných skupin, které byly často utajovány. Zde jde vidět používání násilí a vyznačovaly se eskalací konfliktu z hlediska forem a intenzity

¹ DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7. s. 10.

- dále jde chápat radikalizaci jako spletitý proces, který směřuje k využívání politického násilí
- radikalizaci jde určit jako eskalační proces, který směřuje k násilí
- radikalizaci můžeme chápat jako proces, který potlačuje zvýšené odhodlání k využití násilných prostředků, ale také k určité strategii v politických bojích, které mohou dospět až k nenávisti vůči sociálním skupinám nebo společenským institucím, a tím se může vyvolat násilí
- radikalizaci v politickém dění lze charakterizovat jako přípravu ke konfliktu mezi skupinami. Zde se především jedná o změnu chování, víry a pocitů, kde se násilí omlouvá tím, že se jedná o ochranu skupiny
- radikalizace se rozumí strategické využití fyzické síly k ovlivnění všech přihlížejících²

Dle zmíněných definic radikalizace lze shrnout, že se jedná o významný pojem, který je ovlivňován jak politikou, tak specifikou daného území a kultury. Petr Neuman z Mezinárodního centra pro studium radikalizace uvádí, že, „*radikalizace je v současné době standardně používaný výraz k popsání toho, co se děje předtím, než bomba vybuchne*“ a dále chápe radikalizaci jako „*sled procesů, které jsou ovlivňovány různými faktory*“³

Evropská unie především ukazuje před rozdílem pojmů radikalizace a radikalismus, kdy radikalizace popisuje proces, přičemž lidé přijímají názory, myšlenky a pohledy, které vedou k násilnému terorismu a extremismu.⁴ Popis takové definice je velmi problematické. Z definice není jasné, jak takový

² DONATELLA Della Porta & Gary LAFREE, *Guest Editorial: 'Processes of Radicalisation and De-Radicalisation'*, *IJCV*, Vol. 6, No. 1, 2012, p. 4.

³ NEUMANN, Peter. *Prisons and Terrorism. Radicalisation and De-radicalisation in 15 Countries*. Abgerufen von [radicalisationandDeradicalisationin15Countries.pdf](#). 2010. [online], [20.09.2016]. Dostupné z WWW: <http://icsr.info/wp-content/uploads/2012/10/1277699166PrisonsandTerrorismR>.

⁴ Evropský parlament. 2015: *Religious fundamentalism and radicalisation*. Brusel. [online]. [cit. 12.01.2022]. s.2. Dostupné z WWW: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/551342/EPRS_BRI1%282015%2951342_EN.pdf

„proces“ probíhá, o jaké ideologie se přesně jedná. Studie a zkušenosti taky poukazují, že radikalizace vede i k jiným formám odporu a násilí než jenom k terorismu. Ze strany Evropské unie tudíž nemůžeme přijít na kvalitní pochopení a uchopení tak složitého fenoménu jako je radikalismus.

Jednotnou charakteristiku radikalizace nenajdeme ani mezi jednotlivými bezpečnostními agentury. Ministerstvo vnitřní bezpečnosti Spojených států amerických uvádí, že se jedná o *„proces přijetí systému extremistické víry, včetně ochoty užít a podpořit násilí, jako metodu k uskutečňování sociálních změn“*⁵

Švédská bezpečnostní služba uvádí, že *„radikalizace může být proces, který vede k ideologickému nebo náboženskému aktivismu k zavedení radikálních změn ve společnosti anebo proces, který vede jednotlivce nebo skupinu k použití násilí k dosažení politických cílů“*⁶

Nizozemská generální zpravodajská a bezpečnostní služba uvádí, že jde o *„aktivní výkon nebo podporu k dalekosáhlým změnám ve společnosti, které mohou představovat nebezpečí pro demokratický právní řád, což může zahrnovat použití i nedemokratických metod poškozující fungování demokracie“*⁷

⁵ HOMELAND SECURITY INSTITUTE, *RADICALISATION: An Overview and Annotated Bibliography of Open-Source Literature. Final Report (Arlington: HSI, 2006), pp. 2 & 12; 'The term 'violent radicalisation' has been defined by the US Violent Radicalisation and Homegrown Terrorism Prevention Act of 2007 as the process of adopting or promoting an extremist belief system for the purpose of facilitating ideologically based violence to advance political, religious, or social change'. [online]. [cit. 08.12.2021]. Dostupné z WWW: <http://www.govtrack.us/congress/bills/110/hr1955/text> accessed, 24 October 2007*

⁶ SWEDISH SECURITY SERVICE, *'Radikalisering och avradikalisering', 2009; see also, Magnus Ranstorp, Preventing Violent Radicalisation and Terrorism. The Case of Indonesia. [online]. [cit. 14.12.2021]. (Stockholm: Center for Asymmetric Threat Studies 2009), p. 2. Dostupné z WWW: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:688158/FULLTEXT01.pdf>*

⁷ AIVD: *Dutch Intelligence and Security Service, From Dawa to Jihad: The Various Threats from Radical Islam to the Democratic Legal Order. [online]. [cit. 14.12.2021]. (The Hague: AIVD, 2004). Dostupné z WWW: <https://fas.org/irp/world/netherlands/dawa.pdf>*

Dánská bezpečnostní a zpravodajská služba uvádí, že se jedná o „proces, kterým osoba ve stále větším rozsahu přijímá použití nedemokratických nebo násilných prostředků, včetně terorismu, ve snaze dosáhnout politického/ideologického cíle“.⁸

Na základě výše uvedeného je možné konstatovat, že při konceptualizaci radikalizace je kladen velký důraz na nedemokratické a násilné prostředky. Tyhle postoje se dotýkají společnosti, která se mění a dotýkají se taky základů demokracie.

Určitá shoda panuje v tom, že radikalizace je vnímána jako proces, který trvá po nějakou dobu a je ovlivněn řadou faktorů, přičemž má svou dynamiku.⁹

Radikalizace není poháněna pouze jednou silou, a proto nelze jednotně vymezit ani profil radikála. Lze však vystihnout jednotlivé faktory, které se opakují a mají značný vliv. Jedná se o:

- Stížnost: Radikalizace se vyznačuje konflikty a určitým napětím.
- Potřeby: Jedná se o emoční potřeby stoupců, kteří touží například o pocit sounáležitosti, moci, slávy aj.
- Ideologie: Je potřebná k opodstatnění dané činnosti.
- Lidé: Radikalizace v sobě zahrnuje autoritu, vůdce a skupiny stoupců, kteří jsou důležitým aspektem k vytvoření důvěry, loajality aj.
- Násilí: Samotné zapojení do násilných aktivit, je výsledkem vystavení jedince násilí. To vede k pomstě, která se vyznačuje násilnými konflikty.¹⁰

⁸ PET, Danish Intelligence Services, 2009. See also COT, Radicalisation, Recruitment and the EU Counter-radicalisation Strategy (The Hague: COT, 17 November 2008), p. 13.

⁹ Neumann, P.: *Countering violent extremism and radicalisation that lead to terrorism: Ideas, recommendations, and good practices from the OSCE region*. Organization for Security and Co-operation in Europe. 2017. [online]. [cit. 10.12.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.osce.org/chairmanship/346841?download=true>. s. 17.

¹⁰ Neumann, P.: *Countering violent extremism and radicalisation that lead to terrorism: Ideas, recommendations, and good practices from the OSCE region*. Organization for Security and

Osoby, které se označují za radikály, mají svůj cíl vylepšit nebo změnit stávající politické poměry, ale jejich účelem není poškodit nebo odstranit demokratický politický systém. Jejich aktivity se pohybují v rámci zákona, avšak chodí na tenkém ledě a stále se na něm udrží. Jejich chování a jednání, které je legální, může ovlivnit politické strany, zejména jejich cíle.¹¹

Radikálové odmítají status quo, jelikož touží po změnách, přičemž status quo vyjadřuje rovinu mezi konfliktními míněnímí a lidskými povahami a z metodologického hlediska nabízí nedokonalý řád, kterému odpovídá srozumitelnost příznačná pro systematicky uspořádané ideje.¹²

Radikalizace jako taková, nemusí nutně vést k terorismu, ale taky například k zapojení se do konfliktu na území Sýrie a Iráku, což prokázali zahraniční bojovníci, kteří se po vojenské porážce Islámského státu mohou přeorientovat na teroristické útoky. Jejich proměna představuje velkou hrozbu především pro státy Evropské unie.

Je potřebné objasnit pojem terorismus, ke kterému často radikalizace směřuje. Pro správné pochopení terorismu je nutné ho adekvátně definovat. Vymezit pojem terorismus je velmi obtížné, neb má politický obsah, pro jednoho zločinec, pro druhého bojovník za svobodu. Pomoc při vymezení můžeme hledat v latinském původu slova „tereerer“ což znamená strach, hrůza.

Terorismus je používán jako pojem:

- *akademický (v odborných akademických textech),*
- *úřední (v oficiálních dokumentech),*
- *právní (v zákonech, mezinárodních smlouvách a jiných právních normách),*

Cooperation in Europe. 2017. [online]. [cit. 10.12.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.osce.org/chairmanship/346841?download=true>. s. 17.

¹¹ Kalamár, Štěpán. *Extremismus I*. Praha: 2011. Policejní akademie České republiky v Praze. ISBN: 978-80-7251-355-0. s. 20.

¹² SCRUTON, R. Slovník politického myšlení. Brno: Atlantis, 1999. ISBN 80-7108-184-1. s. 127.

- *obecný (v pojetí širším veřejnosti, mediální sféry apod.).*¹³

Řada autorů se již snažila a někteří stále hledají definici terorismu. Horlivá snaha o vytvoření přesné a jednotné definice vedla k tomu, že se objevuje mnoho různých definic terorismu. Na jedné straně se snaží pojem co nejvíce zobecnit, protože terorismus zahrnuje spoustu variant činností, které je potřeba zachytit a na straně druhé, pokud nezahrneme všechny možné varianty, dochází k neúplné a tudíž omezené definici. Pokud je vymezení neúplné, nemůžeme hovořit o univerzální definici, která by zahrnovala všechny znaky terorismu. Jednotlivé formy terorismu nás provází již od nepaměti.

Dle Laquera je nejlepší se odvolávat na definici Ministerstva obrany Spojených států (1990), která vymezuje terorismus jako „*nezákonné použití nebo vyhrožování s užitím síly nebo násilí proti jedincům nebo majetku za účelem donutit a zastrašit společnosti a vlády, tím dosáhnout politických, náboženských nebo ideologických cílů*“.¹⁴

Dle Gannora, který vymezuje terorismus jako „*úmyslné užití nebo hrozbou užití násilí proti civilistům nebo civilním cílům za účelem dosáhnutí politických záměrů*“, tak zároveň systematizuje tři složky:

- a) násilný aktivismus,
- b) s politickým záměrem
- c) směřující na civilní cíle.¹⁵

¹³ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9, str. 16.

¹⁴ LAQUER, W.: *The New Terrorism, Fanaticism and the Arms of Mass Destruction*. Oxford University Press, 1999. New York, ISBN 9780195140644, s. 5.

¹⁵ INTERNATIONAL INSTITUTE FOR COUNTER-TERRORISM GANOR,; *defining terrorism: Is one man`s terrorist another Man`s freedom fighter?*. Boaz 2004 [online]. [cit. 14.12.2021]. Dostupné z WWW: <http://www.ict.org.il/articles/define.htm>.

Všichni, co vymezují terorismus, se shodují na jednom, že tento fenomén vyjadřuje násilí nebo hrozbu takového násilí. Na tom se shoduje většina autorů, neb se jedná o charakteristiky, které vyjadřují podstatu tohoto fenoménu.

Není možné vnímat terorismus jako izolovaný jev, jelikož je možné, že je spojen s dalšími formami násilí. Je možné vidět řadu spojitostí mezi terorismem a dalšími formami násilí, ale taky je možné vidět i zásadní odlišnosti. A ty nás vedou právě k pochopení specifických rysů terorismu. V tomto ohledu je možné řešit vztah terorismu ke kriminálním formám násilí nebo k veřejným násilným subverzivním formám politického odporu či k násilným formám změny režimů, ale i k vojenskému násilí.¹⁶

Organizace spojených národů se snažila také definovat pojem terorismus. Na základě Rezoluce Rady bezpečnosti OSN je za terorismus pojímán: „*každý kriminální akt spáchaný se záměrem způsobit smrt nebo vážná zranění s cílem vyvolat v zasažené společnosti pocit strachu, zastrašovat obyvatelstvo... a nutit vlády nebo mezinárodní organizace k nějakým opatřením, nebo je naopak od některých opatření či činů odrazovat.*“¹⁷

Rovněž i Evropská unie vymezuje terorismus, ale jako právní pojem. Její právní pojetí je ukotveno v listině, která má název Společný postoj Rady Evropské Unie pro využití zvláštních opatření k boji s terorismem. Jednu z nejdůležitějších věcí v dokumentu je příloha, která nese seznam o subjektech a skupinách související s terorismem.¹⁸

Za teroristický čin lze označit čin, který chce poškodit mezinárodní organizaci nebo zemi. Jedná se o definovaný trestný čin, který je spáchaný s cílem:

¹⁶ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9, s. 22.

¹⁷ UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL: *Resolution 1566*. (2004) [online]. [cit. 20.11.2018]. Dostupné z WWW: [https://undocs.org/S/RES/1566\(2004\)](https://undocs.org/S/RES/1566(2004)).

¹⁸ Společný postoj Rady (ES) č. 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001, o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu (Ústřední věstník EU L 344, 28. 12. 2001).

- zastrašit obyvatelstvo
- přinutit organizaci nebo vládu k určité změně v jednání nebo zdržení se takového jednání
- poškodit a rozvrátit politické, ekonomické a společenské hodnoty.¹⁹

V souvislosti s radikalizací se objevuje termín násilná radikalizace a deradikalizace. Avšak násilnou radikalizaci bychom neměli zaměňovat za terorismus. Určité skupiny a jednotlivci sice mohou zaujímat postoj jak radikální, tak extrémní, ale nemusí přitom propagovat a užívat násilí. Na druhé straně užití násilí nemusí být vždy spojováno s radikálními názory nebo postoji. Mnoho odborníků poukazuje na skutečnost, že ne každý zradikalizovaný jedinec se musí stát teroristou.

Z toho je zřejmé, že radikalizace je více otevřený pojem, přičemž extremismus a terorismus jsou více uzavřené pojmy díky ideologiím, které extremisté a teroristé dogmaticky vyznávají.

Islámská radikalizace

Posuzovat islamismus je potřeba na základě určených subjektů, a to v souvislosti se salafismem. Prostřednictvím salafismu je islamismus netolerantní a nenávistná ideologie a dnes často dochází k islámské radikalizaci. Tenhle fakt potvrzuje nejen praxe, ale i akademické studie.²⁰

Marek Čejka poukazuje na to, že salafismus (arab. Salafíja) je široký myšlenkový proud v rámci sunnitského islámu, který se odvolává na „*odkaz předků prvních generací islámu*“. Snaží se poukázat na tzv. „úpadkové“ tendence v rámci islámu a také návrat k islámským kořenům. Dále lze

¹⁹ Společný postoj Rady (ES) č. 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001, o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu (Ústřední věstník EU L 344, 28. 12. 2001).

²⁰ WIKTOROWICZ, Q. *Anatomy of the Salafi Movement. Studies in Conflict, 2006* [online], [cit. 14.12.2021]. DOI: 10.1080/10576100500497004. ISSN 1057-610x. Dostupné z WWW: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10576100500497004>. s. 208.

salafismus charakterizovat jako reformistické hnutí, které se snaží očistit islám od nemuslimských vlivů.²¹

Lidé vyznávající salafismus orientují své postoje podle poznávaných a poznaných modelů, výroků, jednání a víry zbožných předků (*arabsky salaf as-salih*). Jejich postoj k náboženství se neomezuje jenom na vyhledávání autentického islámu a na imitaci duchovních cest Proroka Muhammada a jeho souputníků, ale zahrnuje i způsob stravování a stylu života zbožných předků, a proto není možné považovat salafismus pouze za náboženskou ideologii. Salafismus se charakterizuje také jako aktivistický postoj, který je do určité míry určen postoji Muhammada a jeho věrných ze 7. století.²²

Podle bezpečnostních evropských studií je salafismus brán jako nenávidná ideologie a je tedy vnímán jako bezpečnostní hrozba. Odborníci na danou problematiku ale uvádí, že fenomén salafismus je vnitřně diferencovaný pojem, který nelze sekuritizovat jako celek.

Quintan Wiktorowicz se vyjadřuje k problematice salafismu tak, že se do dnešní doby jedná o víceméně jednotný salafismus. Avšak došlo k tzv. štěpení, a tak podle něj lze dělit ortodoxní salafismus na tři typy:

1. *puristický salafismus*
2. *politický salafismus*
3. *džihádistický salafismus*²³

Nejvíce rozšířeným směrem, který má nejhlubší kořeny je puristický salafismus. Lidé takového hnutí jsou považováni za náboženské

²¹ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0. s. 165.

²² QADHI, Yasir: *On Salafī Islam*. Libanon. Georgetown University Press 2014. [online]. [cit.10.12.2020]. Dostupné z WWW: <http://muslimmatters.org/2014/04/22/on-salafi-islam-dr-yasir-qadhi/>.

²³ WIKTOROWICZ, Q. *Anatomy of the Salafi Movement. Studies in Conflict,2006* [online], [cit. 14.12.2021]. DOI: 10.1080/10576100500497004. ISSN 1057-610x. Dostupné z WWW: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10576100500497004>. s. 208.

fundamentalisty. Jejich hlavní hodnotou je tzv. čistý islám. Vyzdvihují pokojnou a apolitickou propagaci islámu, ale naopak kritizují politický aktivismus. Jejich snažením je zabránit jakémukoliv západnímu vlivu, ale i liberálním muslimským směrům.²⁴

Druhý výše uvedený směr je politický salafismus, jenž můžeme označit za mladší směr, který se vymezil proti tehdejší autoritě puristického salafismu. Zde hodlali političtí salafisté prosadit přes politickou aktivitu svoje salafistické ideje.²⁵

Gilles Kepel definuje salafistický džihádismus jako: „*všudypřítomnou svatou válku muslimů proti nepřátelům islámu – jak proti nemuslimům, tak i proti špatným muslimům (takfíristé, odpadlíci, exkomunikovaní). V jejich pojetí existuje jen jediný správný a autentický druh islámu a muslimů a všechny ostatní je třeba konvertovat či fyzicky zlikvidovat*“²⁶

Gilles Kepel taktéž definuje salafistické džihádisty jako salafistické muslimy, kteří spojili nekompromisní vizi islámu s vizí bojovníka džihádu.²⁷ Salafističtí džihádisté se vyznačují oddaností k Bohu skrze právě válečné konflikty.²⁸ Shadi Hamid a Gilles Kepel se ztotožňují s tím, že spousta radikálně islamistických, respektive džihádistických skupin je možné sjednotit se

²⁴ ČEJKA, Marek. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. Orient (Academia). ISBN 9788020030146. s. 101.

²⁵ ČEJKA, Marek. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. Orient (Academia). ISBN 9788020030146. s. 102.

²⁶ PBS: *Interview with Gilles Kepel, PBS Frontline*. 25.12.2005 [online]. [cit. 14.12.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/front/interviews/kepel.html>

²⁷ PBS: *Interview with Gilles Kepel, PBS Frontline*. 25.12.2005 [online]. [cit. 14.12.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/front/interviews/kepel.html>

²⁸ MAHER, Shiraz. *Salafi-Jihadism. The History of an Idea*. London: Oxford University Press, 2016. ISBN 9780190651121. s. 208.

salafistickým džihádismem. Do salafistického džihádismu lze umístit spoustu novodobých radikálních skupin z muslimského prostředí, Al-Káidu a ISIS.²⁹

Salafismus můžeme chápat jako nenávistnou ideologii a méně tolerantní výklad islámu, který vede zradikalizované jedince k násilí. Odborníci s tím souhlasí, ale upozorňují na diferencovaný přístup, který má možnost zahrnout salafistické puristy, ale odlišit i politické salafisty a salafistické džihádisty, jenž představují bezpečnostní hrozbu. Političtí salafisté používají jednak legální a jednak nelegální prostředky, které sledují nastolení islámské teokracie. Salafističtí džihádisté jsou součástí i teroristických skupin a rovněž používají násilí.³⁰

Slova islamismus a islamista měly být zpočátku použity ve francouzských a v anglických textech na přelomu 17. a 18. století, přičemž jejich smyslem bylo ve zkratce vyjádřit islám jako náboženství a jeho vyznavače. To znamená, že prvotně neoznačoval islám jako ideologii spjatou s politikou.³¹

Dlouhou dobu v Evropě byl islám označován za mohamedánství.³² Na tento výraz mělo velký vliv křesťanství, které bylo odvozováno od jména Krista. Do 20. století byl velmi rozšířen výraz mohamedánství a mohamedán, zde se rovněž modifikoval i arabský termín islám.³³ Výraz mohamedánství se v dnešní době již ve specializované literatuře neobjevuje, přičemž se jedná o zastaralý výraz, anebo slouží jako hanlivý výraz pro označení muslimů. Před první

²⁹ HAMID, SHADI a DAR, RASHID, *Islamism, Salafism, and jihadism: A primer*, 15.07.2016, Brookings. [online]. [cit. 14.12.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.brookings.edu/blog/markaz/2016/07/15/islamism-salafism-and-jihadism-a-primer/>

³⁰ WIKTOROWICZ, Q. *Anatomy of the Salafi Movement. Studies in Conflict, 2006* [online], [cit. 14.12.2021]. DOI: 10.1080/10576100500497004. ISSN 1057-610x. Dostupné z WWW: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10576100500497004>. s. 208.

³¹ ČEJKA, Marek. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. Orient (Academia). ISBN 9788020030146. s. 30.

³² LEWIS, Bernard. *Islam and the West*. New York: Oxford University Press, 1993. ISBN 0195090616. s. 7.

³³ ČEJKA, Marek. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. Orient (Academia). ISBN 9788020030146. s. 31.

světovou válkou byl znám pojem islamismus a pojem mohamedánství, který byl však na ústupu. Na druhou stranu termín fundamentalismus, který byl spojený s islámem byl na velkém vzestupu. V USA vyšla publikace ve 20. století a jednalo se o sérii dvanácti svazků The Fundamentals. Díky téhle publikaci se pojem fundamentalismus uchytil a dále šířil. V roce 1979 proběhla v Iránu islámská revoluce a díky ní se výraz islámský fundamentalismus silně rozšířil.³⁴

Díky téhle situaci se vyvolala velká kritika mezi muslimy, ale i u odborníků ze Západu. Jeden z mnoha odborníků, který pochází ze Západu, tuhle situaci nazýval jako zavádějící nebo klamavou.³⁵ Další odborníci navrhovali, aby se od pojmu úplně upustilo a byl nahrazen pojmy islámský revivalismus a islámský aktivismus.³⁶

Peter Mandeville stručně a přehledně vymezuje radikální islamismus a přiřazuje mu jednu z vlastností nebo jejich kombinaci:

- *jde o vizi islámského politického řádu, která odmítá legitimitu moderního a suverénního národního státu a na jejím místě chce ustanovit panislámskou politickou entitu či obnovený chalífát,*
- *klade důraz na násilný boj (malý džihád) jako primární nebo výlučně legitimní metodu dosažení politické změny.*³⁷

Do této definice lze zařadit velmi široké spektrum skupin, například nemilitantní Hizb at-tahrír, globální militantní uskupení Al-Káidy nebo radikální skupiny typu Hamás.³⁸

³⁴ ČEJKA, Marek. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. Orient (Academia). ISBN 9788020030146. s. 31-32.

³⁵ BERNARD, Lewis. *The political Language of Islam*. Chicago: 1988 University of Chicago Press. s. 117.

³⁶ ESPOSITO, John L. *The islamic Threat. Myth or Reality?* New York: 1992. Oxford University Press. ISBN: 9780195130768. s. 7.

³⁷ MANDEVILLE, Peter: *Islam and Politics*. New York: 2014. Routledge. ISBN 9781138486980. s. 330.

³⁸ ČEJKA, Marek. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. Orient (Academia), ISBN 9788020030146, s. 70.

Mezi mezinárodní panislamistické hnutí se řadí Hizb at-tahrír. Muslimský klerik Takí ad-Dín an-Nabhání je zakladatelem. Jejich hlavním cílem je šíření hodnot Islámu, obnova autentického chalífátu a omezování vlivu Západu. Hizb at-tahrír se výrazně přiklání k muslimům, jenž vyvolávají v zemích, kde pobývají, neposlušnost. Oproti jiným hnutím se výrazně odlišuje tím, že k dosažení cílů nepoužívá násilí. V některých západních státech bylo hnutí přísně zakázáno s tím, že jeho hlavní působnost je ve Velké Británii.³⁹

Mezi salafismem a islamismem není možné vždy určit přesný rozdíl, jelikož hranice není nikde přesně stanovená. *Podle Olivera Roye islamisté i fundamentalisté na ose modernismus – fundamentalismus oscilují, což mezi nimi často stírá praktické rozdíly.*⁴⁰ Zde často dochází k prolínání salafistů, islamistů k různým historickým inspiracím a různých přístupů vůdců. Jako jeden z příkladů se může uvést emigrace egyptských islamistů, kteří se promíchali s wahábistickými salafisty.⁴¹

V praxi je salafismus vnímám jako diskurz, ale také jako velice diferencované hnutí a jeho jednotlivé proudy se vyznačují odlišným přístupem k demokratickému státu, tzv. loajalitou, která je hodnocena na základě typologie samotného salafismu a teorie extremismu. V rámci radikalizace je salafismus pokládán za extremistický výklad islámu, který je v rozporu se zásadními hodnotami liberální demokracie.

Radicalisation Awareness Network (síť RAN) má zjištěno více než 200 relevantních faktorů radikalizace. Jejich výzkumy se hlavně zaměřují na diskriminaci jedince během celého života, na socializaci jedince včetně jeho převýchovy. Zde se nejedná o vůbec lehký přístup, ba naopak je velice složité

³⁹ ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0, s. 74-75.

⁴⁰ ROY, Oliver. *The Failure of Political Islam*. Cambridge: 1994. Harvard University Press. ISBN: 978-0674291416, s. 24.

⁴¹ ČEJKA, Marek. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. Orient (Academia), ISBN 9788020030146, s. 88.

a komplikované určit přesné příčiny radikalizace. Tady byly vytvořeny zjednodušené modely například „eskalátor“ nebo „pyramida“. Avšak tyto modely jsou příliš redukcionistické a činí ze všech potencionální podezřelé z terorismu.⁴²

Je třeba zmínit a upozornit na fakt, že nejsme napřímo postaveni proti muslimům ani islámu, který nabírá různé podoby, ale hlavně těm, kteří zneužívají islám jako nenávistnou ideologii a sledující mocensko-politické cíle, přičemž používají i násilí. Jako jedny z prvních obětí náboženských extremistů jsou muslimové, kteří nepřijmou variantu militantního výkladu islámu. Proti odpůrcům liberální demokracie je důležité zasahovat stejnou intenzitou v duchu „konceptu *militantní demokracie*“, která má za úkol bránit demokracii proti jejím politickým nepřátelům, tj. i proti islamistům.⁴³

Ze studie z roku 2017 bylo zjištěno, že současný salafismus se stále více objevuje v širším spektru politického islámu, ve kterém je ústředním pojmem islámský stát v podobě chalífátu. Podle výše uvedené studie se zejména jednotlivci radikalizují v přímé konfrontaci se sociálním prostředím, to znamená s radikálním prostředím. Jednu z nejdůležitějších rolí sehrávají salafističtí imámové v mešitách, jelikož tam se šíří salafismus. Vztahy a kontakty jsou nedílnou součástí v šíření salafismu. V Rakousku začal být islámský stát velice populární mezi lidmi mladého věku. Tendence radikalizace a islamizace lze ale vidět i v jiných státech Evropské unie. Osoby, které se ke hnutí hlásí, tak nemají žádné zábrany a neváhají se připojit k militantnímu islámu. Velké bezpečnostní

⁴² SCHMID, Dr. Alex P. *Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review*. 2013. [online]. The Hague. [cit. 21.12.2021]. Dostupné z WWW: https://www.icct.nl/download/file/ICCT-Schmid-Radicalisation-De-Radicalisation-Counter-Radicalisation-March-2013_2.pdf.

⁴³ DANICS, Štefan. (2014). *Extremismus a militantní demokracie*. Praha: PAČR. ISBN 978-80-7251-430-4. s. 112.

riziko a šíření islámské radikalizace představuje návrat zahraničních bojovníků Islámského státu, kteří se hodlají vrátit do svých mateřských evropských zemí.⁴⁴

1.2 Zahraniční bojovníci

Můžeme říct, že téma zahraniční bojovníci (z *angl. foreign fighters*) je v dnešní době velmi diskutované téma. Dříve se tomuto tématu nevěnovala příliš velká pozornost.

Samostatný pojem zahraničního bojovníka žádná literatura přesně nevymezila. Podle specialisty Davida Maleta se nemusí pokaždé jednat o osobu, která by měla používat zbraně, ale může se pouze do ozbrojeného konfliktu jakkoliv zapojit v rámci určité skupiny. Malet vymezuje zahraničního bojovníka jako „osobu, která není občanem státu, v němž se konflikt odehrává, ale během občanské války se k povstání připojuje.“⁴⁵

Další názory odborníku upozorňují, že se vždy nemusí jednat o ozbrojený konflikt:

- *přímá akce,*
- *operační podpora,*
- *podpora hnutí,*
- *logistická podpora.*⁴⁶

Přímou akcí se rozumí přímý boj či konflikt. Dále se může jednat o podporu operační, která vlastně připravuje všechny prvky do akce. Zde se jedná například o přípravu zbraní nebo dohled skrze informační technologie. Zde se

⁴⁴ ASLAN, E.; AKKILLIC, E. *Islmistische Radikalisierung. Biografische Verläufe im Kontext der religiösen Sozialisation und des radikalen Milieus.* Wien, 2017, ISBN: 978-36-581-8983-9. s. 19.

⁴⁵ MALET, David. *Transnational Identity in Civil Conflicts.* New York: Oxford University Press, 2013. ISBN 978-01-999-3945-9. s. 9.

⁴⁶ BORUM, Randy a FEIN: *The Psychology of Foreign Fighters. Studies in Conflict & Terrorism.* [online]. 2016, 40(3), 248-266 [cit. 21.12.2021]. ISSN 1057-610X. Dostupné z WWW: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1057610X.2016.1188535>. s. 250.

propaganda hnutí mnohem lépe šíří do celého světa, přičemž se hodně využívají informační média.

Nejen zahraniční bojovníky, ale i národní povstalce vymezuje Malet. Charakterizuje národní povstání jako „*ozbrojený konflikt mezi hranicemi uznaného suverénního subjektu mezi stranami podléhajícími společné moci na počátku nepřátelských akcí*“. Definice povstání poukazuje na Islámský stát, jelikož skupina je zapojena do boje s iráckou vládou a syrským režimem s cílem tyto režimy svrhnout.⁴⁷

Hegghamer navazuje na Maleta, který definuje zahraničního bojovníka jako jedince „*který*“:

- *se připojil k povstání a bojuje v něm,*
- *nemá ani občanství státu, v němž se konflikt odehrává, ani příbuzenské vazby na jeho válčící strany,*
- *není součástí žádné oficiální vojenské organizace a je neplacený.*⁴⁸

Z definic je patrný rozdíl mezi zahraničními bojovníky od ostatních bojujících osob. Jako první Hagghamer odlišuje zahraničního bojovníka od mezinárodního teroristy. V prostředí konfliktu se objevuje zahraniční bojovník, ale terorista se pohybuje mimo prostředí konfliktu. Jako poslední bod vymezuje vyloučení osob, kterými jsou vojáci nebo tzv. žoldáci pracující za nějakou úplatu.⁴⁹

Další, kdo vymezil pojem zahraničního bojovníka, je Sandra Kraehenmann, která popisuje zahraničního bojovníka jako jedince, který „*opustí zemi původu nebo zemi svého obvyklého pobytu s cílem přidat se k nestátní*

⁴⁷ MALET, David. *Transnational Identity in Civil Conflicts*. New York: Oxford University Press, 2013. ISBN 978-01-999-3945-9. s. 10.

⁴⁸ HEGGHAMMER, Thomas: „*The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad*.“ *Quarterly Journal: International Security*, vol. 35. no. 3. (Winter 2010/11). s. 53-58.

⁴⁹ HEGGHAMMER, Thomas: „*The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad*.“ *Quarterly Journal: International Security*, vol. 35. no. 3. (Winter 2010/11). s. 58

ozbrojené skupině působící v ozbrojeném konfliktu v zahraničí. Jeho hlavní motivací je vztah k ideologii, víra a nebo příbuzenský vztah.⁵⁰ Z téhle definice je zřejmé, že zahraničním bojovníkem je i občan konfliktního státu.

Zahraničního bojovníka řada odborníků označuje termínem *radical travellers to a conflict zone*, což v překladu znamená „radikálové cíleně cestující do konfliktních zón.“ Ty lze charakterizovat „ideologicky nebo z touhy se aktivně zapojit do sociální, politické nebo ekonomické změny jednotlivce, který je motivován opustit zemi, ke které ho váže pobytový status, občanství nebo národnost a hodlá cestovat do oblasti, ve které převažují politické násilnosti s cílem spojit nebo přidat se k jedné straně těchto násilností.“⁵¹

Z definice lze klasifikovat osoby jako:

1. *violent radicals* - násilné radikály,
2. *terrorist trainees* - osoby podstupující teroristický výcvik,
3. *radical affiliates and supporters* - radikální spojence a podporovatele,
4. *radical followers*- radikální následovníky,
5. *radical provocateurs* - radikální provokatéry.⁵²

Z toho je patrné, že jsou různá vymezení, které konkurují používanému fenoménu „zahraniční bojovník“, přičemž v těchto vymezeních jsou různé odlišnosti nebo tento fenomén velmi rozšiřují co do obsahu. V USA se často užívají zahraniční bojovníci a zahraniční terorističtí bojovníci naproti tomu

⁵⁰ KRAEHENMANN, Sandra: *Foreign Fighters under Interantional Law*. [online]. Geneva: Academy of International Humanitarian Law and Human Rights, 2014. [cit. 21.12.2021]. Dostupné z WWW: https://www.geneva-academy.ch/joomlatools-files/docman-files/Publications/Academy%20Briefings/Foreign%20Fighters_2015_WEB.pdf. s. 7.

⁵¹ SEXTON, Mark: *What's in a Name?*. The RUSI Journal [online]. 2017, 162(5), 34-43 [cit. 21.12.2021]. ISSN 0307-1847. Dostupné z WWW: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03071847.2017.1407573>. s. 37.

⁵² SEXTON, Mark: *What's in a Name?*. The RUSI Journal [online]. 2017, 162(5), 34-43 [cit. 21.12.2021]. ISSN 0307-1847. Dostupné z WWW: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03071847.2017.1407573>. s. 37.

v Evropě se používají termíny jako zahraniční teroristický bojovník nebo teroristický zahraniční bojovník. V Kanadě je používán termín jako extremistický cestovatel z anglického spojení *extremist traveler*.⁵³

Jelikož je mnoho názorů, pojmů a různých pojetí zahraničních bojovníků, vzniká velký problém porozumění těmto pojmům. Bakker, Paulussen a Entenmann poukazují na to, že definice takového fenoménu jako zahraniční bojovník by se měla sjednotit aspoň na evropské úrovni, aby se vědělo, jak s takovou osobou jednat před jejím odjezdem anebo příjezdem.⁵⁴

Radikalizace zahraničních bojovníků může probíhat ve dvou směrech:

1. provést teroristický útok,
2. je ochoten se účastnit bojů na území Sýrie a Iráku.

Pro státy Evropské unie je hlavně významný první bod, jelikož provedení teroristického útoku navráťivšími zahraničními bojovníky je jen časovaná bomba, nebo taky mohou čekat na signál, aby provedli útok.

⁵³ REED A. a POHL J.: "Disentangling the EU Foreign Fighter Threat: The Case for a Comprehensive Approach," *RUSI Newsbrief* 37, no. 1 (February 2017): 1; Public Safety Canada, *2014 Public Report on the Terrorist Threat to Canada* (Ottawa: Government of Canada, 2016). [online]. [cit. 10.01.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/2014-pblc-rpr-trrrst-thrt/index-en.aspx>.

⁵⁴ BAKKER, PAULUSSEN, a ENTENMANN: "Returning Jihadist Foreign Fighters". Security and Human Rights. [online]. [cit. 10.01.2022]. ISSN: 1874-7337. Dostupné z WWW: <https://www.editorialmanager.com/SHRS/default.aspx>

2 FENOMÉN ZAHRANIČNÍCH BOJOVNÍKŮ

Již po staletí patří mezi ozbrojené boje velká část skupin zahraničních bojovníků. Není tomu jinak ani u zahraničních bojovníků Islámského státu, kteří představují podstatnou část bojové síly. V souvislosti se zahraničními bojovníky Daniel Byman uvádí, že „v tomto úsilí hrají důležitou a neobvyklou roli zahraniční bojovníci, kteří dané skupině nabízí řadu oddaných bojovníků, přičemž mnozí z nich se stanou vedoucími lídry“⁵⁵

2.1 Klasifikace zahraničních bojovníků

Ozbrojené konflikty jsou již od nedávna spjaty s účastí zahraničních bojovníků. Daniel Byman poukazuje na to, že „zahraniční bojovníci hrají důležitou a neobvyklou roli, kteří dané skupině nabízí řadu oddaných bojovníků, přičemž mnozí z nich se stanou vedoucími lídry“, stejně tomu je i v případě zahraničních bojovníků Islámského státu.⁵⁶

Dle bezpečnostního dopadu řadí experti navráťivší se zahraniční bojovníky do 5 skupin. Každá z těchto skupin navráťivších se zahraničních bojovníků představuje odlišnou míru z hlediska bezpečnosti:

1. Osoby, které ihned nebo po krátkém pobytu ve válečné zóně, přicestovaly do Sýrie a Iráku a odešly dřív, než Islámský stát začal prohrávat. Tyto osoby zde nenašly to, co hledaly a neidentifikovaly se s podstatou Islámského státu.
2. Osoby, které se vrátily, ale neztotožnily se s cílem Islámského státu, čímž je chalífát, přičemž mohly vyjádřit svůj nesouhlas s vedením, taktikou i strategií Islámského státu.

⁵⁵ BYMAN, D.: „*Understanding the Islamic State—A Review Essay*,“ *International Security* 40, no. 4 [online]. (Spring 2016): 130. ISSN: 0162-2889. [cit. 10.01.2022]. Dostupné z WWW: https://doi:10.1162/ISEC_r_00235.

⁵⁶ BYMAN, D.: „*Understanding the Islamic State—A Review Essay*,“ *International Security* 40, no. 4 [online]. (Spring 2016): 130. ISSN: 0162-2889. [cit. 10.01.2022]. Dostupné z WWW: https://doi:10.1162/ISEC_r_00235.

3. Osoby, které si chtěly dopřát dobrodružství, které pramenilo ve vidině hrdinství bojovníků Islámského státu, ale když Islámský stát ztrácel svou sílu, tak odešly. Tyto osoby mohou vyčkávat a později se začít ztotožňovat s jinými „formami džihádu“.
4. Osoby, které stále věří v podstatu chalífátu a kdykoliv jsou schopny se zapojit do prosazování džihádu, ačkoliv se snaží vrátit, aby se vyhnuly případné porážce Islámského státu.
5. Osoby, které dbaly pokynů Islámského státu a vrátily se domů, aby zde obnovily teroristickou síť s cílem místních teroristických útoků.⁵⁷

Mezinárodní centrum pro boj proti terorismu přišlo s čtyřdimenzionálním modelem hrozeb spojené s fenoménem zahraničních bojovníků, jakožto nástroj hodnocení jednotlivých opatření. Čtyřdimenzionální model vyznačuje 4 oblasti hrozeb:

1. vycestování zahraničních bojovníků,
2. návrat zahraničních bojovníků zpět do země původu,
3. „osamělí vlci“ a sympatizanti provádějící útoky v zemi svého původu,
4. a sociální polarizace.

Hlavní podstatou modelu je vzájemné propojení jednotlivých oblastí, které svým propojením zachycují dynamiku a míru nebezpečnosti hrozeb.⁵⁸

První oblast hrozeb je vycestování zahraničních bojovníků mimo své bydliště nebo svůj domovský stát z důvodu vojenské či vojensko-civilní aktivitě

⁵⁷ THESOUFANCENTER (2017): *Beyond the caliphate: foreign fighters and the threat of returnees*. [online]. [cit. 20.01.2022]. Dostupné z WWW: <http://thesoufancenter.org/research/beyond-caliphate/>

⁵⁸ Reed, A., Pohl, J., & Jegerings, M. (2017). The Four Dimensions of the Foreign Fighter Threat. International Centre for Counter Terrorism. (ICCT Policy Brief), (<https://icct.nl/app/uploads/2017/06/ICCT-Reed-Pohl-The-Four-Dimensions-of-the-Foreign-Fighters-Threat-June-2017.pdf>).

v daném konfliktu. Aktivita zahraničních bojovníků může být v tomto případě jak přímá, tak nepřímá.⁵⁹

Druhá oblast hrozeb je návrat zahraničních bojovníků zpět do země původu. Tato oblast se vyznačuje mnoha proměnlivými. Zahraniční bojovníci se mohou vrátit z důvodu ukončení konfliktu, dosažení svého cíle, rozporu mezi svým přesvědčením a realitou, ale také z důvodu zabezpečení finančních a personálních zdrojů, logistiky, ale také s cílem účasti v extremistických skupinách.⁶⁰

Třetí oblast hrozeb se zaměřuje na tzv. osamělé vlky a sympatizanty, které lze specifikovat jako osoby, které se z různých důvodů rozhodly setrvat v zemi a neodcestovaly do země konfliktu. Jedná se o osoby, které výrazným způsobem podporují zahraniční bojovníky nebo na ně mají výrazné vazby.⁶¹

Čtvrtá oblast hrozeb je polarizace společnosti, přičemž Reed, Pohl a Jegerings poukazují na to, že otázku zahraniční bojovníků ovlivňují společenské otázky uprchlické krize nebo teroristické útoky na významná evropská města.⁶²

⁵⁹ Reed, A., Pohl, J., & Jegerings, M. (2017). The Four Dimensions of the Foreign Fighter Threat. International Centre for Counter Terrorism. (ICCT Policy Brief), (<https://icct.nl/app/uploads/2017/06/ICCT-Reed-Pohl-The-Four-Dimensions-of-the-Foreign-Fighters-Threat-June-2017.pdf>).

⁶⁰ Clarke, C., & A. Amarasingam. (2017, March 6). "Where Do ISIS Fighters Go When the Caliphate Falls?" *The Atlantic*. (<https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/03/isis-fighter-jihadsyria-iraq/518313/>).

⁶¹ Reed, A., Pohl, J., & Jegerings, M. (2017). The Four Dimensions of the Foreign Fighter Threat. International Centre for Counter Terrorism. (ICCT Policy Brief), (<https://icct.nl/app/uploads/2017/06/ICCT-Reed-Pohl-The-Four-Dimensions-of-the-Foreign-Fighters-Threat-June-2017.pdf>).

⁶² Reed, A., Pohl, J., & Jegerings, M. (2017). The Four Dimensions of the Foreign Fighter Threat. International Centre for Counter Terrorism. (ICCT Policy Brief), (<https://icct.nl/app/uploads/2017/06/ICCT-Reed-Pohl-The-Four-Dimensions-of-the-Foreign-Fighters-Threat-June-2017.pdf>).

2.2 Klíčové aspekty navrátilivších se zahraničních bojovníků a příčiny rekrutace

Obecný pojem rekrutace můžeme také chápat lidově jako nábor, ale odborníci tento pojem chápou jako „proces“, jehož prostřednictvím jsou jednotlivci nebo skupiny připraveni použít násilí ve prospěch politických cílů.⁶³

V západních státech je možné rekrutaci rozlišovat ve dvou rovinách. V jednom případě jsou zahraniční bojovníci rekrutováni neboli náborováni s cílem se dostat do oblasti konfliktu, kterého se mají účastnit. V dalším případě se jedná o radikalizaci a rekrutaci vedenou k provedení teroristického útoku v západních zemích, kde má daná osoba možnost vycestovat nebo kde pobývá.⁶⁴

Taarnby v případě džihádistů vymezuje pojem rekrutace jako aktivitu, „*jejímž cílem je naverbovat militantní islamisty do existující teroristické buňky.*“ Je možné také rekrutaci chápat jako spojnici mezi osobním přesvědčením a násilným aktivismem.⁶⁵

Jedním slovem nebo jednou větou nejde shrnout motivaci zahraničních bojovníků, kteří chtějí bojovat v Sýrii nebo Iráku, tyto motivace jsou rozdílné. Jedním z motivů může být vidina zažít něco nového co ještě nikdy nezažili. Jedná se o nějaké dobrodružství. Dalším motivem může být pro džihádistické stoupence život v chalífátu. Tyhle dva motivy se řadí mezi nejrozšířenější,

⁶³ ICSR (2009): *The International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence. Countering Online Radicalisation. A Strategy for Action.* [online] [cit. 10.01.2022] s. 10. Dostupné z WWW: <https://icsr.info/wp-content/uploads/2010/03/ICSR-Report-The-Challenge-of-Online-Radicalisation-A-Strategy-for-Action.pdf>

⁶⁴ DIVIŠOVÁ, Vendula. *Džihádistická propaganda v zemích Západu za účelem rekrutace.* Rexter. Centrum pro bezpečnostní a strategická studia o.s., 2016, roč. 2016, č. 2, s. 1-28. ISSN 1214-7737. s. 5-6.

⁶⁵ TAARNBY, MICHAEL (2005): *Recruitment of Islamist Terrorists in Europe. Trends and Perspectives. Research Report funded by the Danish Ministry of Justice.* s 6. [online]. [cit. 10.01.2022]. Dostupné z WWW: <http://www.investigativeproject.org/documents/testimony/58.pdf>.

jelikož bojovníci ze zemí odkud pocházejí se cítí být vyloučení a postrádají vidinu budoucnosti. Snaží se najít svou identitu a cítí pocit křivdy nebo určitou diskriminaci.⁶⁶

Při rekrutaci nových mladých džihádistů a zahraničních bojovníků Islámského státu bylo hlavní získat pocit, že někam patřím, čímž byla získána nová identita a náboženská sounáležitost. Jako jedno překvapení pro všechny v poslední době se rekrutace cílila na mladé ženy. Propaganda mladým ženám hlavně poukazovala pouze na benefity, mezi které patřily například velké krásné domy, vstřícní a krásní partneři, kteří na ně čekají na Blízkém východě.⁶⁷ Na začátku nebyly ženy brány jako bojovnice v první linii, ale byly vybízeny ke sponzorování Islámského státu. Po delší době musely podporovat svého manžela v džihádu a řídit se heslem „*nejlepší ženy samy muže nevidí, ani nejsou samy muži viděny*“⁶⁸

Malet poukazuje na model greed v ozbrojených konfliktech a tvrdí, že lidé touží po finančním prospěchu, jelikož se jim zdá být velmi lákavé loupit a získávat „kořist“.⁶⁹ Maletův pohled se zdá být přesvědčivý, jelikož potencionálním rekrutům, kteří se připojí k Islámskému státu, se nabízejí peníze nebo drahé hodnotné dary.⁷⁰

Obecné motivy zahraničních bojovníků lze rozdělit na:

⁶⁶ LANGEMEIJER, H., A., H.: *“Don't Hear about Us, Hear from Us” The role of ISIS' online magazine Dabiq in shaping foreign fighter motivations.* [online]. Utrecht University, 2016. [cit. 10.01.2022]. Dostupné z WWW: <https://1url.cz/nzxZU>.

⁶⁷ BUSTLE (2014): *How does ISIS recruit, exactly? Its techniques are ruthless, terrifying, and efficient.* [online]. [cit. 10.01.2021]. Dostupné z WWW: <http://www.bustle.com/...nd-efficient>

⁶⁸ TIME: *Time How ISIS Is Recruiting Women From Around the World.* [online]. [cit. 10.01.2022]. Dostupné z WWW: <https://time.com/3276567/how-isis-is-recruiting-women-from-around-the-world/>.

⁶⁹ MALET, David. *Transnational Identity in Civil Conflicts.* New York: Oxford University Press, 2013. ISBN 978-01-999-3945-9. s. 3.

⁷⁰ GLOBALPOLITICS: *Rekrutace foreign fighters a mladých džihádistů, případová studie Iráku a Sýrie.* [online]. [cit.20.01.2022]. Dostupné z WWW: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/rekrutace-foreign-fighters-a-mladych-dzihadistu-pripadova-studie-iraku-a-syrie>.

- psychologické,
- socioekonomické,
- a náboženské.⁷¹

V tomto pojetí Malet zdůrazňuje, že náboženství a etnicita nemusí hrát stěžejní roli, ale argumenty se mohou o ně opírat. Dále uvádí, že rekruti jsou více zapojováni do komunálního života, tj. muslimské minority v určité evropské zemi než do celonárodní společnosti.⁷²

Pro islamisty jsou zahraniční bojovníci cennými zdroji. Ať už jako síla na bojišti a to hlavně pokud se jedná o jejich navrácení do země původu nebo z hlediska propagandy. Jako jeden z případů se jedná o zveřejněná videa na sociálních sítích a to jsou příklady komunikační kampaně, kterou zahraniční bojovníci podnikli. Zprávy a videa se mnohem více zaměřují na zahraniční bojovníky, kteří jsou hlavními aktéry zejména při popravě osob nebo jako osoby volající po chalífátu.⁷³

Centrum pro americký pokrok (z angl. *The Center for American Progress*) se vyjadřuje k zahraničním bojovníkům realisticky a tvrdí, že „*tito zahraniční bojovníci plní vedoucí role v hierarchii organizace a zdá se, že jsou nepřiměřeně zodpovědní za krutosti a brutalitu, kterou se stal Islámský stát nechvalně známým*“⁷⁴

⁷¹ LANGEMEIJER, H., A., H.: *“Don’t Hear about Us, Hear from Us” The role of ISIS’ online magazine Dabiq in shaping foreign fighter motivations*. [online]. Utrecht University, 2016. [cit. 20.01.2022]. Dostupné z WWW: <https://1url.cz/nzxZU>.

⁷² MALET, David. *Transnational Identity in Civil Conflicts*. New York: Oxford University Press, 2013. ISBN 978-01-999-3945-9. s. 4-5.

⁷³ VICENEWS: *Pro-ISIS Recruitment Video Encourages Foreign Fighters to Join Jihad*. [online]. [cit. 20.01.2022]. Dostupné z WWW: <https://news.vice.com/article/pro-isis-recruitment-video-encourages-foreign-fighters-to-join-jihad>

⁷⁴ HARDIN LANG AND MUATH WARI, *The Flow of Foreign Fighters to the Islamic State: Assessing the Challenge and the Response* (Washington, DC: Center for American Progress, 2016), s. 1.

V návaznosti na rekruty Islámského státu by bylo vhodné tyto potencionální rekruty rozpoznat. Není možné mluvit o nějaké univerzální metodě, jak je možno tyto rekruty rozpoznat podle základní charakteristiky, které jsou shodné u většiny rekrutů Islámského státu. Mladí lidé, kteří mají zájem se stát rekruty Islámského státu, pocházejí většinou z třetí generace migrantů, kteří se narodili v Evropské unii. Dalším významným znakem je fakt, že se jedná o osoby, které jsou dobře finančně zajištěné a jsou horlivě nábožensky aktivní.⁷⁵ Jedná se o rekruty, kteří v mnoha případech neovládají arabský jazyk, což Islámský stát zneužívá, jelikož rekruti nedokáží odlišit arabský výklad islámu od radikální propagandy Islámského státu.⁷⁶

Jako další je třeba zmínit důležitý aspekt, proč se mladí lidé chtějí stát rekrutem Islámského státu, jedná se o vidinu pořádku a stability. Tohle jde hlavně vidět v oblastech neustálého válčení, ve kterých Islámský stát byl schopen tento pořádek a stabilitu „zaručit“. Jelikož se jedná o rekruty, kteří nemají identitu, tak tohle je to nejlepší, co je mohlo potkat. Těmto lidem Islámský stát dává jednoduché odpovědi na jejich problémy a otázky, včetně toho, že vytváří jednoduché a přímočaré řešení složitých problémů.⁷⁷

Rekruty Islámského státu Al Fardi dělí do tří kategorií.

1. Konvertiti a zahraniční bojovníci, kteří mohou pocházet z muslimských rodin, kteří vyjadřují nesouhlas s tamní společností, ve které žijí.
2. Muslimové narození v muslimských rodinách, kterým bylo vštěpováno, že chalífát je jediným a nejlepším řešením.

⁷⁵ BUSTLE (2014): *How does ISIS recruit, exactly? Its techniques are ruthless, terrifying, and efficient.* [online]. [cit. 20.01.2022]. Dostupné z WWW: <http://www.bustle.com/...nd-efficient>.

⁷⁶ FOXNEWS: *ISIS use sophisticated web to attract foreign fighters.* [online]. [cit. 15.01.2021]. Dostupné z WWW: <http://video.foxnews.com/...-fighters-/?...>

⁷⁷ GLOBALPOLITICS: *Rekrutace foreign fighters a mladých džihádistů, případová studie Iráku a Sýrie.* [online]. [cit.20.01.2022]. Dostupné z WWW: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/rekrutace-foreign-fighters-a-mladych-dzihadistu-pripadova-studie-iraku-a-syrie>.

3. Rezidenti pobývající v Sýrii a Iráku, kteří jsou z dlouhodobého hlediska utlačováni zdejšími režimy a bojující proti nim.⁷⁸

Podle všech informací, které jsou dostupné je jasné, že rekruty se stávají hlavně mladí lidé nebo teenageři, kteří nemají žádný vztah k Iráku nebo Sýrii. V mnoha případech se jedná o úplné náboženské nováčky. Dle mínění imáma Sveda Sohorwardyho má Islámský stát náborářskou síť rozrostlou po celé Evropě i v USA. Podle Sohorwardyho Islámský stát provádí nábor nových rekrutů pomocí univerzit, v mešitách nebo nový rekrut sám vyhledá mentora-džihádistu například v muslimských komunitách.⁷⁹ Jako náboráři Islámského státu v muslimských komunitách působí: duchovní, sympatizanti Islámského státu, ale také navrátilí se zahraniční bojovníci.⁸⁰

2.3 Vliv navrátilých se zahraničních bojovníků na bezpečnost

S velkým problémem se potýkají evropské země se zahraničními bojovníky. Nejvíce od roku 2011, kdy začalo v Sýrii arabské jaro, které se rozšířilo až do občanské války, zde začaly evropské státy formulovat svůj postoj k možnému návratu těchto zahraničních bojovníků.

V roce 2019 v říjnu byla vytvořena studie, kterou provedl institut Egmont, a bylo zjištěno, že 12 000 bojovníků Islámského státu zadržovaly kurdské síly. Z evropských zemí šlo o 800 bojovníků, přičemž počet evropských bojovníků byl 430 dospělých a z nich převážná většina žen.⁸¹

⁷⁸ FOXNEWS: *ISIS use sophisticated web to attract foreign fighters*. [online]. [cit. 21.01.2022]. Dostupné z WWW:<http://video.foxnews.com/...-fighters-/?...>

⁷⁹ GLOBALPOLITICS: *Rekrutace foreign fighters a mladých džihádistů, případová studie Iráku a Sýrie*. [online]. [cit.21.01.2022]. Dostupné z WWW:<http://www.globalpolitics.cz/clanky/rekrutace-foreign-fighters-a-mladych-dzihadistu-pripadova-studie-iraku-a-syrie>

⁸⁰ THEGUARDIAN: *Isis recruitment moves from online networks to British mosques*. [online]. [cit. 21.01.2022]. Dostupné z WWW:<http://www.theguardian.com/...-and-mosques>

⁸¹ FOXNEWS: *ISIS use sophisticated web to attract foreign fighters*. [online]. [cit. 21.01.2022]. Dostupné z WWW:<http://video.foxnews.com/...-fighters-/?...>

Několik důležitých aspektů přináší problematika zahraničních bojovníků a jejich budoucí postavení.

- Aspekt, který souvisí s postojem jednotlivých „mateřských“ zemí k repatriaci nebo individuálnímu návratu bojovníků a jejich rodinných příslušníků. Jejich postavení souvisí z hlediska trestní odpovědnosti, reintegrace, popřípadě odebráním občanství.

- Velké riziko, které spočívá v možnosti zradikalizování zadržovaných osob nebo možná tvorba malých uskupení z uprchlých bojovníků a jejich rodinných příslušníků.

- Riziko, které spočívá z hlediska bezpečnosti v šíření radikalizačních idejí nebo její propagandy, získávání a obstarávání finančních prostředků pro teroristické aktivity nebo o pokusy násilných aktivit.

- Aspekty politického a právního charakteru v oblasti trestání a souzení evropských zahraničních bojovníků v Sýrii a Iráku.

- Riziko větších migračních pohybů do Evropy především u mimoevropských bojovníků.

- Aspekt evropsko-unijní spolupráce a koordinace přístupu k těmto osobám. Především společný bezpečnostní prostor s ohledem na volný pohyb osob v rámci schengenského prostoru.⁸²

K navrácení zahraničních bojovníků se evropské země staví zdrženlivě a repatriují zejména děti zahraničních bojovníků. Zejména se tyto evropské země odvolávají na logistické a bezpečnostní překážky, které souvisí s navrácením zahraničních bojovníků. Ve snaze zabránit návratu zahraničních

⁸² MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. [cit. 25.01.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/pristup-vybranych-zemi-k-navratu-zahranicnich-bojovniku-ze-syrie-a-iraku.aspx>.

bojovníků tak některé státy začaly používat existující legislativu nebo vytvořily a přijaly novou, která umožňuje odejmout příslušníkům občanství.⁸³

Jako velký problém se jeví boj proti centrále Al-Káidě nebo jejímu křídlu které vedl Zárkáví, jenž ovlivňoval americká vojska. Američané věřili a také spoléhali, že všechny aktivity džihádistů jsou vázané na jejich vůdce. To byl však omyl. Americké vojsko bojovalo hlavně proti uskupením, která byla silně přesvědčena v duchu salafisticko-džihádistické ideologie. Zárkáví byl v roce 2006 zlikvidován americkým vojskem, ale i tenhle vůdce je bohužel nahraditelný. Tohle tvrzení velitelství Al-Káidy proneslo i po zabití jejich největšího a nejznámějšího velitele Usáma bin Ládina.⁸⁴

Americké síly se domnívají, že bojujeme pro peníze a prestiž – to, co však netuší je, že v našich tepnách koluje ideologie džihádu. I když se jim podařilo dostat Zarkáwího, máme – díky Bohu – milion dalších Zarkáwíů, protože naše společenství je ummou džihádu a džihád je na samém vrcholu naší náboženské hierarchie.⁸⁵

Poté co byl zabit Zarkáwí, tak Al-Káida přišla s transformací a decentralizací, aby nebyla tolik závislá na centru a její buňky mohly podnikat samostatné akce.

Do sporu se centrální Al-Káida dostala v roce 2014 s Islámským státem, a to tak, že pronesla, že se od něj distancuje a že se nikdy nejednalo o odnož Al-Káidy. Hodně lidí, kteří uznávali Al-Káidu, přešlo pod Islámský stát, který v té době byl velice dominantní a dynamický. Tohle vedlo k přechodu dalších

⁸³ MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. [cit. 25.01.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/pristup-vybranych-zemi-k-navratu-zahranicnich-bojovniku-ze-syrie-a-iraku.aspx>

⁸⁴ ČEJKA, Marek. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. Orient (Academia). ISBN 978-80-200-3014-6. s. 214-215.

⁸⁵ MAHER, Shiraz. *Salafi-Jihadism. The History of an Idea*. London: Oxford University Press, 2016. ISBN 9780190651121. s. 21.

radikálních skupin k Islámskému státu.⁸⁶ Zde se jednalo například o Abú Sajjáfa, Boko Haram, Džundalláh nebo Islámské hnutí Uzbekistánu.

⁸⁶ BERÁNEK, Ondřej a Bronislav OSTŘANSKÝ, ed. *Islámský stát: Blízký východ na konci časů*. Praha: Academia, 2016. Orient (Academia). ISBN 978-80-200-2654-5. s. 21.

3 PROTIRADIKALIZAČNÍ OPATŘENÍ

Bezpečnostní opatření související s bojem proti terorismu a radikalizaci se dostalo do popředí zájmu světových aktérů zejména po útocích na USA dne 11. září 2001 a následně po útocích v Paříži následně v lednu 2005. Tyto události vedly k přesvědčení, že je třeba boj proti terorismu a radikalizaci brát globálně, jelikož teroristické organizace se nezastaví před hranicí jednotlivých států.⁸⁷

3.1 Bezpečnostní opatření České republiky jako člen Evropské unie

3.1.1 Bezpečnostní opatření Evropské unie

Sdělení Komise o strategii bezpečnostní unie EU z roku 2020.

Komise Evropské unie se vyjádřila jasným způsobem k ochraně občanů EU, kdy musí být využito všech možných prostředků, jelikož *celková bezpečnost je nejen základem pro bezpečnost osobní, ale přispívá také k ochraně základních práv a je zdrojem důvěry a dynamiky v našem hospodářství, společnosti a demokracii.*⁸⁸

V dnešním světě se potýkáme s nestabilní bezpečnostní situací, která je ovlivněna několika různými faktory, jako je změna klimatu, demografické trendy, politická nestabilita ve světě a další. I přesto nadále volný pohyb, který je typický pro fungování EU, dále globalizace a digitální transformace přináší prosperitu, zjednodušují fungování našeho života, ale přináší s sebou rizika, které mohou být využity k „přeshraniční kriminalitě“ zejména organizovanému zločinu, terorismu, obchodování s drogami, obchodování s lidmi a dalším. Tyto jednání pak mohou vést k ohrožení občanů EU. Významnou hrozbou v dnešním světě

⁸⁷ MVČR: *Obecně k agendám EU*. [online]. [cit. 01.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>

⁸⁸ EUR-LEX.EUROPA (2020): *Evropská komise. Sdělení Komise o strategii bezpečnostní unie EU*. [online]. [cit. 01.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0605&from=EN>

je kybernetická hrozba např. kyberkriminalita a kybernetické útoky jsou čím dál tím více používány a nadále budou stoupat. V souvislosti s nedávnou krizí vyvolanou onemocněním COVID-19 vznikla potřeba, aby všichni aktéři společně pracovali na zlepšení připravenosti a odolnosti EU a byli k dispozici takové opatření a nástroje, které by efektivně mohly působit na případné hrozby. Je důležité si uvědomit, že bezpečnost občanů EU neleží pouze na jednotlivých členských státech, ale především na vzájemné spolupráci EU s jednotlivými členskými státy. Je třeba si uvědomit, že bezpečnost jednoho státu EU je vázána na bezpečnost jiného členského státu, a tudíž na bezpečnost celé EU. *Evropská unie může jít příkladem tím, že zlepší svůj celkový systém řízení krizí a uvnitř i vně svých hranic bude pracovat na zlepšení celosvětové stability.* EU by měla být schopna přinést jednotlivým členským státům nástroje a informace potřebné pro zajištění bezpečnosti.⁸⁹

Mezi nejdůležitější právní nástroje Evropské unie zaměřené na boj proti radikalizaci a terorismu řadíme:

- a) Průmskou smlouvu,
- b) Europol,
- c) Eurojust,
- d) Úmluvu Evropské unie o právní pomoci ve věcech trestních,
- e) Společné vyšetřovací týmy,
- f) Evropský zatýkací rozkaz.⁹⁰

⁸⁹ EUR-LEX.EUROPA (2020): *Evropská komise. Sdělení Komise o strategii bezpečnostní unie EU.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0605&from=EN>

⁹⁰ PIKNA, B. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-615-6, s. 397.

Základním právním dokumentem EU v boji proti terorismu je Strategie EU pro boj proti terorismu. Součástí tohoto dokumentu je Akční plán EU pro boj s terorismem. Dokument charakterizují 4 oblasti zájmu v boji proti terorismu:

1. Předcházet
2. Chránit
3. Pronásledovat
4. Reagovat⁹¹

První pilíř se věnuje příčinám, které vedou k radikalizaci a získávání stoupenců terorismu. Druhý pilíř vede k ochraně občanů a infrastruktury, zejména zabezpečením hranic, dopravy aj. Třetí pilíř sleduje a vyšetřuje teroristy. Má za cíl znemožňovat plánování, komunikaci, financování terorismu aj. Čtvrtý pilíř se zaměřuje na následky terorismu, které má co nejvíce minimalizovat.⁹²

Mezi hlavní oblasti reakce EU na teroristickou hrozbu řadíme:

- *předcházení radikalizaci,*
- *seznam teroristů,*
- *výměna informací,*
- *protiteroristický koordinátor EU,*
- *boj proti financování terorismu,*
- *kontrola palných zbraní,*
- *digitální justice,*
- *zastavení zahraničních bojovníků,*

⁹¹ MVČR: *Obecně k agendám EU*. [online]. [cit. 20.01.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>

⁹² DATA.CONSILIUM.EUROPA (2014): *Revidovaná strategie EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů*. [online]. [cit. 20.01.2022]. Dostupné z WWW: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9956-2014-INIT/cs/pdf>.

- spolupráce se zeměmi mimo EU.⁹³

Předcházení radikalizace

V rámci předcházení radikalizace přijala EU dne 29. dubna 2021 nařízení o potírání šíření teroristického obsahu online. Výše uvedené nařízení nabízí možnost členským státům pravomoc vydávat příkazy k odstranění obsahu adresované poskytovatelům hostingových služeb. Tito poskytovatelé budou mít povinnost teroristicky závadový obsah odstranit nebo k takovému obsahu znemožnit přístup. Nařízení se vztahuje na všechny poskytovatele bez ohledu na to, kde mají evidovanou hlavní provozovnu. Jednou z povinností je teroristicky závadový obsah znemožnit nebo odstranit do jedné hodiny.

Za teroristický obsah by neměl být považován materiál šířený pro vzdělávací, žurnalistické, umělecké nebo výzkumné účely nebo pro osvětové účely namířené proti teroristické činnosti.⁹⁴

Při určování, zda se jedná o teroristický obsah dle výše uvedeného nařízení, by mělo být zohledněno právo na svobodu projevu a informací, svobody a plurality sdělovacích prostředků a svoboda umění a věd.

Zejména v případech, kdy poskytovatel obsahu nese redakční odpovědnost, by každé rozhodnutí týkající se odstranění šířeného materiálu mělo zohledňovat standardy novinářské práce stanovené v předpisech upravujících oblast tisku nebo sdělovacích prostředků v souladu s právem Unie včetně Listiny. Navíc by nemělo být za teroristický obsah považováno

⁹³ CONSILIUM.EUROPA (2021): *Evropská rada. Rada Evropské unie: Reakce EU na terorismus.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>.

⁹⁴ DATA.CONSILIUM.EUROPA (2021): *Rada Evropské unie: Nařízení Evropského parlamentu a Rady o potírání šíření teroristického obsahu online.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14308-2020-REV-1/cs/pdf>.

*vyjadřování radikálních, polemických či kontroverzních názorů ve veřejné diskuzi o citlivých politických otázkách.*⁹⁵

Europol v roce 2015 zřídil specializovaný útvar European Union Internet Referral Unit (EU IRU), který bojuje s propagandou extremistických, teroristických a radikálních skupin, která se šíří online. Hlavní podstatou útvaru je rychlá identifikace online materiálů vedoucí k propagaci extremistických, teroristických a radikálních skupin. Tyto materiály jsou ve většině případech zablokovány. Specializovaný útvar již několikrát analyzoval materiály týkající se náboru žen IS, hackerů nebo tzv. osamělých vlků.⁹⁶

V souvislosti s online teroristicky závadovým obsahem bylo v lednu 2016 zřízeno Evropské protiteroristické centrum (ECTC), které funguje jako operační středisko a centrum odborných znalostí. Odráží potřebu EU posílit svou reakci na boj proti zahraničním bojovníkům a online teroristickou propagandu a extremismus.⁹⁷

Odborníci členských států EU v rámci Evropské strategické komunikační sítě sdílejí osvědčené postupy v oblasti strategické komunikace. Tým poradců poskytuje jednotlivým vládám členským státům EU poradenství v oblasti komunikační strategie a protiargumentačních kampaní. Na činnost sítě byly od ledna 2015 do září 2017 poskytnuty granty ve výši 2,2 milionu EUR.⁹⁸

⁹⁵ DATA.CONSILIUM.EUROPA (2021): *Rada Evropské unie: Nařízení Evropského parlamentu a Rady o potírání šíření teroristického obsahu online*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14308-2020-REV-1/cs/pdf>.

⁹⁶ EU Internet Referral Unit - EU IRU, 2020. *Europol* [online]. Brusel: Evropská unie [cit. 22.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/eu-internet-referral-unit-eu-iru?page=0,0#fndtn-tabs-0-bottom-1>.

⁹⁷ European Counter Terrorism Centre - ECTC, 2020. *Europol* [online]. Brusel: Evropská unie [cit. 27.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc#fndtn-tabs-0-bottom-1>.

⁹⁸ OP.EUROPA (2018): *Evropský účetní dvůr: Boj proti radikalizaci vedoucí k terorismu*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/radicalisation-13-2018/cs/#box1>

Využívání online prostředí, internetu a sociálních médií ze strany teroristických skupin se v posledních letech výrazně zvýšil. Teroristické skupiny v tomto ohledu zaujaly organizovaný a sofistikovaný přístup, který vedl k výraznému náboru, propagaci i oslavování teroristických aktivit. V souvislosti s propagandou v online prostředí je třeba dodat, že tzv. online antipropaganda neexistuje. Americká vláda zkoušela vytvořit vlastní online obsah ve formě videa: *Vítejte v Islámském státě*, jako součást komplexní internetové kampaně *Zamysli se znovu a otoč se zpátky*. Vznikl i materiál v podobě magazínu *Jihadist vogue*, který parodoval bojovníky IS, ale ne s příliš výrazným výsledkem.⁹⁹

V rámci EU vznikl rámcový program pro výzkum a inovace nazývaný Program Horizont 2020, který poskytoval mimo jiné i granty na výzkum radikalizace. Tématem těchto výzkumů jsou současné tendence v oblasti radikalizace a vypracování komplexního přístupu k násilné radikalizaci. Osvědčené postupy se sdílí prostřednictvím iniciativ, jako je síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci neboli RAN.¹⁰⁰

Radicalisation Awareness Network (RAN) je síť Evropské unie, která vznikla v září 2011. Cílem vytvoření bylo propojení významných organizací působících v prevenci radikalizace k terorismu a násilnému extremismu. RAN je síť, která seskupuje např. odborníky, sociální pracovníky, lektory, nevládní organizace, oběti, policii a úřady. RAN dává možnost těmto aktérům podílet se na opatření proti radikalizaci zejména svými zkušenostmi, znalostmi, odbornou praxí.¹⁰¹

⁹⁹ The Telegraph (2014). *Jihadi Vogue magazine lampoons Iraq's Islamic State warriors* [online]. July 16, 2014 [cit. 27.01.2021]. Dostupné z WWW: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/iraq/10971080/Jihadi-Vogue-magazine-lampoons-Iraqs-Islamic-State-warriors.html>.

¹⁰⁰ HORIZONT 2020. *Aktuality*. [online]. [cit. 27.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.h2020.cz/cs>.

¹⁰¹ About RAN. (2020). *European Commission* [online]. Brusel: Evropská unie [cit. 22.01.2021]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/topics-and-working-groups_en.

Největší význam přináší RAN v podpoře členských států, kdy Komise EU v roce 2014 vymezila oblasti, ve kterých by měly být podnikány další významné kroky k zabránění šíření radikalizace. RAN dále zastává významnou roli v online prostoru, výzkumu radikalizace a prevenci radikalizace. Komise EU vymezuje online radikalizaci za významnou oblast, kde je primární spolupráce s občanskou společností a soukromým sektorem, aby se zabránilo šíření teroristického závadového obsahu.¹⁰²

Strukturu sítě RAN tvoří Řídící výbor RAN, který předsedá Evropské Komisi a zahrnuje všechny vedoucí aktéry pracovních skupin a znalostní centrum. Dále se síť RAN skládá z devíti pracovních skupin:

- RAN C & N – pracovní skupina pro komunikaci a narativy: cílem zájmu je online i offline komunikace, nabízí možné alternativy v boji pro extremistické propagandě,
- RAN EDU – pracovní skupina pro vzdělávání: snaží se studentům objasnit demokratické hodnoty a utvářet jejich identitu a zároveň seskupuje praktiky v celé Evropě v boji proti radikalizaci,
- RAN EXIT – pracovní skupina EXIT: orientuje se na proces převýchovy radikalizovaných jedinců a jejich začleňování do hlavního názorové proudu,
- RAN YF & C – pracovní skupina pro mládež, rodiny a komunity: zaměřuje se na zvyšování imunity mládeže, rodin, komunit a předcházet tak radikalizaci,
- RAN LOCAL – pracovní skupina místních orgánů: seskupuje místní úřady v boji proti radikalizaci, přičemž koordinuje odborníky na místní úrovni,

¹⁰² *Expressions of Radicalization. (2018).* [online]. Oslo: Palgrave Macmillan. [cit. 22.01.2022]. ISBN 978-3-319-65566-6. Dostupné z WWW: <https://www.palgrave.com/gp/book/9783319655659>.

- RAN P & P – vězeňská a probační pracovní skupina: věnuje se prevenci radikalizace ve vězeňském prostředí,
- RAN POL – pracovní skupina pro policii a bezpečnostní složky: podporuje policejní orgány a orgány činné v trestním řízení, kteří mají působnost v komunitě,
- RAN RVT – pracovní skupina pro oběti terorismu: středem zájmu jsou oběti terorismu, jedná se o nedobrovolné odborníky na újmu, jež způsobuje násilný extremismus,
- RAN H & SC – pracovní skupina pro zdravotní a sociální péči: snaží se identifikovat známky radikalizace a pomoci těm, kteří jsou v potenciálním ohrožení.¹⁰³

Znalostní centrum RAN bylo zřízeno v roce 2015, hlavní prioritou je propojování, rozvoj, šíření odborných znalostí v souvislosti s radikalizací. Rada EU tak má možnost rozvíjet nejmodernější znalosti a podporovat Komisi EU i ostatní členské státy v boji proti radikalizaci a cílit tak na prevenci proti radikalizaci i rozvíjet tak další výzkumné oblasti.¹⁰⁴

V jednotlivých dokumentech RAN nalezneme vysvětlené a specifikované pojmy radikalizace, extremismus, terorismus a zahraniční bojovníci. Pro Evropskou unii představují zejména zahraniční bojovníci potenciální hrozbu, jelikož dle zjištěných informací se odhaduje, že v EU bylo rekrutováno přibližně šest tisíc zahraničních bojovníků, kteří se zapojili do džihádu v rámci Islámského státu a nyní se po jeho porážce hodlají vrátit zpět do evropských zemí. Na tuto potenciální hrozbu reagovala EU tak, že RAN v roce 2017 přijala příručku „Reakce na navrátilce: Zahraniční terorističtí bojovníci a jejich

¹⁰³ DANICS, Š. (2019). Informace o RAN EU a participaci PA ČR na RAN CZ. *Bezpečnostní teorie a praxe* [online]. **24**(3), 135-136 [cit. 22.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2019/12/Informace-o-RAN-EU-a-participaci-PA-CR-na-RAN-CZ.pdf>.

¹⁰⁴ RAN Centre of Excellence. (2020). *RadarEurope* [online]. Amsterdam: RadarEurope [cit. 22.01.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.radareurope.nl/themes/ran-coe/>.

rodiny“. Příručka obsahuje možné reakce na zahraniční teroristické bojovníky, jejich rodiny vracející se do svých domovských zemí EU. Příručka dále obsahuje soubor bezpečnostních opatření. Vlády jednotlivých členských zemí EU by měly mít informace o každém zahraničním bojovníkovi i o jeho motivaci vedoucí k Islámskému státu a jeho návratu zpět do své domovské země. Dále je třeba posuzovat u každého zahraničního bojovníka bezpečnostní riziko, které jako zahraniční bojovník představuje.¹⁰⁵

V rámci fungování sítě RAN byla vyhotovena sbírka postupů - RAN Collection of Approaches and Practices. Sbíрка obsahuje více než 200 postupů pro odborníky, politické představitele a výzkumníky. Slouží jako cenný zdroj informací a je inspirací v boji proti radikalizaci. Sbíрка z roku 2019 obsahuje 7 hlavních přístupů:

- trénink pro profese v tzv. první linii, které jsou ve styku s osobami náchylnými k radikalizaci,
- deradikalizační programy sloužící k začlenění zradikalizovaných jedinců zpět do společnosti,
- posílení postavení ohrožených komunit a posílení jejich důvěry k místním úřadům a organizacím,
- vzdělávání v oblasti politické, náboženské a etnické tolerance,
- rodinná podpora pro osoby náchylné k radikalizaci,
- možnost alternativ k extremistické propagandě online i offline,
- institucionální infrastruktura – zaručení, že se osobám v ohrožení dostane podpora již od prvopočátku.¹⁰⁶

¹⁰⁵ EC.EUROPA: *Manual 'Responses to returnees: Foreign terrorist fighters and their families'*, July 2017. [online]. [cit. 20.02.2022]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/archive/returnees-manual-july-2017_en.

¹⁰⁶ *Preventing Radicalisation to Terrorism and Violent Extremism*. (2019). [online] Brusel. [cit. 20.02.2022]. Dostupné také z WWW: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-best-practices/docs/ran_collection-approaches_and_practices_en.pdf.

RAN v boji proti radikalizaci využívá kampaně. Již v roce 2016 byla spuštěna kampaň s názvem EXIT HATE, která argumentuje k extremistické propagandě a cílí na jiné možnosti než je násilí a nenávisť, ukazuje tzv. jinou cestu, kterou se dá jít. Další kampaní RAN YOUNG 2020 poskytuje mladým lidem hlas v oblasti prevence a boje proti násilnému extremismu a vkládá perspektivu do mladých lidí v rámci evropské sítě odborníků působící v tzv. první linii.¹⁰⁷

Seznam teroristů

Od prosince roku 2001 vytvořila EU seznam osob, skupin a subjektů zapojených do teroristických činů a podléhajících omezujícím opatřením. Jednotlivá opatření stanovená ve společném postoji 2001/9331/SZBP představovala další opatření přijatá za účelem provedení rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1373 (2001). Na seznamu jsou uvedeny osoby a skupiny, které jsou aktivní v EU i mimo ni. Seznam je v pravidelných intervalech přezkoumáván. Od září roku 2016 má pravomoc EU uplatňovat autonomní sankce vůči ISIL/Dá'iš a al-Káidě, osobám a subjektům, které jsou s nimi spojeny nebo podporovány. Do výše uvedené doby mohly být sankce uplatňovány pouze na osoby a subjekty, který byly zařazeny na seznam OSN nebo jednotlivými zeměmi EU.¹⁰⁸

Mezi omezující opatření dle společného postoje 2001/9331/SZBP řadíme:

- *opatření související se zmrazením finančních prostředků a finančních aktivit,*

¹⁰⁷ *EXIT Hate Campaign*. (2016). [online]. Brusel. [cit. 22.02.2022]. Dostupné také z WWW: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-news/docs/ran_special_exit_hate_en.pdf.

RAN YOUNG PLATFORM (2020). *European Commission*. [online]. Brusel: Evropská unie [cit. 22.02.2022]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/topics-and-working-groups/ran-young_en.

¹⁰⁸ CONSILIUM.EUROPA (2022): *Evropská rada. Rada Evropské unie: Seznam teroristů vedený EU*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>.

- *opatření související s policejní a justiční spoluprací.*¹⁰⁹

Na osoby, skupiny a subjekty uvedené na seznamu se vztahuje první z výše uvedených opatření tj. zmrazení finančních prostředků a dalších finančních aktivit, jakož i druhé opatření tj. policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Dle Nařízení Rady 2580/2001 se zmrazí veškeré finanční prostředky a jiné finanční aktivity, které těmto osobám, skupinám a subjektům náleží. Dále takovým osobám, skupinám nebo subjektům nesmějí být přímo ani nepřímo zpřístupněny žádné finanční prostředky ani finanční či hospodářské zdroje. *Jedná se výlučně o osoby spojené s teroristickými činy mimo EU – tzv. vnější teroristy.*¹¹⁰

*Na druhou skupinu osob a subjektů uvedených na seznamu se vztahují pouze posílená opatření související s policejní a justiční spoluprací v trestních věcech. Jedná se výlučně o osoby spojené s teroristickými činy uvnitř EU – tzv. vnitřní teroristy.*¹¹¹

Rozhodnutím Rady (SZBP) 2016/1693 a nařízením Rady 2016/1686 se stanovil právní rámec pro možnost uložení zákazu cestování jednotlivým osobám a zmrazení majetku osob a subjektů, u kterých bylo prokázáno, že jsou napojeny na ISIL (Dá'iš) / al-Káidou.¹¹²

¹⁰⁹ CONSILIUM.EUROPA (2022): *Evropská rada. Rada Evropské unie: Seznam teroristů vedený EU.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>.

¹¹⁰ CONSILIUM.EUROPA (2022): *Evropská rada. Rada Evropské unie: Seznam teroristů vedený EU.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>.

¹¹¹ CONSILIUM.EUROPA (2022): *Evropská rada. Rada Evropské unie: Seznam teroristů vedený EU.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>.

¹¹² CONSILIUM.EUROPA (2022): *Evropská rada. Rada Evropské unie: Seznam teroristů vedený EU.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>.

Seznam teroristů je vytvářen na základě jasných a přesných informací, podle nichž ohledně dotčené osoby, skupiny nebo subjektu přijal rozhodnutí justiční nebo rovnocenný příslušný orgán. Rozhodnutí se týká:

- zahájení vyšetřování nebo stíhání teroristického činu či pokusu nebo napomáhání jeho spáchání,
- odsouzení za jakýkoli z těchto činů.¹¹³

Výměna informací

Sdílení informací mezi klíčovými orgány členských států hraje v boji proti terorismu, sledování zahraničních bojovníků a v boji proti organizované trestné činnosti zásadní význam. To vedlo EU k přijetí opatření, mezi nejnovější z nich patří:

- *rámec pro interoperabilitu mezi informačními systémy EU, které pomáhají při správě hranic, zajišťování bezpečnosti a řízení migrace;*
- *aktualizace Schengenského informačního systému, který využívá policie a příslušníci pohraniční stráže ke sdílení záznamů o hledaných nebo pohřešovaných osobách a předmětech (2018),*
- *směrnice o jmenné evidenci cestujících, která upravuje předávání a zpracovávání osobních údajů poskytovaných cestujícími v letecké dopravě (2016),*
- *vytvoření Evropského centra pro boj proti terorismu v rámci Europolu na podporu výměny informací mezi vnitrostátními policejními orgány (2016).*¹¹⁴

¹¹³ CONSILIUM.EUROPA (2022): *Evropská rada. Rada Evropské unie: Seznam teroristů vedený EU.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>.

¹¹⁴ CONSILIUM.EUROPA (2021): *Evropská rada. Rada Evropské unie: Reakce EU na terorismus.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>.

Protiteroristický koordinátor EU

Po teroristických útocích v Madridu, přijali vedoucí představitelé EU **prohlášení o boji proti terorismu**. To vedlo mimo jiné k zřízení funkce protiteroristického koordinátora EU. Aktuálně byl zvolen protiteroristickým koordinátorem EU Ilkka Salmi, který byl v červenci 2021 jmenován do svého pětiletého funkčního období.¹¹⁵

Odpovědnost protiteroristického koordinátora spočívá v:

- *koordinaci boje proti terorismu v rámci EU,*
- *předkládání politických doporučení a navrhování prioritních oblastí pro činnost Radě,*
- *monitorování provádění strategie EU pro boj proti terorismu,*
- *vedení přehledu o všech příslušných nástrojích EU, podávání zpráv Radě a činnost navazující na rozhodnutí Rady,*
- *koordinaci s příslušnými přípravnými orgány Rady, Komisí a Evropskou službou pro vnější činnost (ESVČ),*
- *zajištění toho, aby EU v boji proti terorismu hrála aktivní úlohu,*
- *zlepšení komunikace mezi EU a třetími zeměmi.*¹¹⁶

Boj proti financování terorismu

Financování terorismu a praní špinavých peněz představují závažný problém pro finanční systém EU i pro bezpečnost unijních občanů. Již od roku 2018 se snažila EU zpřísnit pravidla pro boj proti praní peněz. Tato pravidla mají za cíl co nejvíce znemožnit skrývání nezákonně získaných finančních

¹¹⁵ CONSILIUM.EUROPA (2021): Evropská rada. Rada Evropské unie: *Protiteroristický koordinátor*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/>.

¹¹⁶ CONSILIUM.EUROPA (2021): Evropská rada. Rada Evropské unie: *Protiteroristický koordinátor*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/>.

prostředků zejména ve fiktivních společnostech a posilovat kontroly rizikových třetích zemí. Dále také dochází k posílení úlohy finančních orgánů.¹¹⁷

Jeho pravidla se však musí neustále přizpůsobovat, aby řešila rizika plynoucí z:

- *technologických inovací, jako jsou například virtuální měny,*
- *rostoucí integrace finančních toků na vnitřním trhu,*
- *globální povahy teroristických organizací,*
- *vynalézavosti pachatelů, pokud jde o využívání nedostatků nebo mezer v systému.*¹¹⁸

V roce 2019 přijala Rada tzv. strategické priority pro posílení rámce EU v boji proti praní peněz a financování terorismu. Na toto opatření navázala v roce 2020 Evropská komise akčním plánem, ten stanovil opatření, jehož účelem bylo dosažení lepšího prosazování, dohledu a koordinace pravidel EU. V této souvislosti je třeba zmínit Finanční akční výbor FATF, který rozvíjí a prosazuje politiky zaměřené na boj proti praní peněz a financování terorismu, zároveň také vydává doporučení, které by měly jednotlivé členské státy uplatňovat.¹¹⁹

Kontrola palných zbraní

V roce 2017 přijala EU nová pravidla pro kontrolu nabývání a držení zbraní. Dle směrnice byla stanovena opatření, která měla za cíl zlepšit

¹¹⁷ CONSILIUM.EUROPA (2021): *Evropská rada. Rada Evropské unie: Boj proti praní peněz a financování terorismu.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/fight-against-terrorist-financing/>.

¹¹⁸ CONSILIUM.EUROPA (2021): *Evropská rada. Rada Evropské unie: Boj proti praní peněz a financování terorismu.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/fight-against-terrorist-financing/>.

¹¹⁹ CONSILIUM.EUROPA (2021): *Evropská rada. Rada Evropské unie: Boj proti praní peněz a financování terorismu.* [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/fight-against-terrorist-financing/>.

sledovatelnost zbraní a zpřísnění pravidel pro jejich nabývání a držení. V roce 2019 bylo přijata další pravidla v rámci nařízení, dle kterých byla omezena dostupnost prekurzorů výbušnin pro širokou veřejnost.¹²⁰

Nařízení vymezuje dvě kategorie prekurzorů výbušnin:

- *prekurzory „podléhající omezení“, jež nesmějí být zpřístupňovány osobám z řad široké veřejnosti ani nesmějí být těmito osobami dováženy, drženy nebo používány, a*
- *„regulované“ prekurzory, v jejichž případě by měly hospodářské subjekty oznamovat podezřelé transakce.*¹²¹

Digitální justice

Moderní technologie se stále více dostávají do popředí zájmu pachatelů a teroristických organizací. V rámci tohoto boje příslušné orgány využívají tzv. elektronické důkazy. V současné době EU se vymezuje na vytvoření nových pravidel, který by vedly k účinnějším praktikám v boji pro přeshraniční přístup k elektronickým důkazům. Trestní řízení v souvislosti s teroristickými trestnými činy bylo nuceno využívat digitálních nástrojů, které mají zásadní význam, neboť hrozby neustále mění svou podobu a vývoj technologií postupuje rychlým tempem vpřed.¹²²

Zastavení zahraničních bojovníků

Na základě dostupných informací se odhaduje, že od roku 2011 přicestovalo do oblastí konfliktů 4 000 až 5 000 občanů EU. Důvodem

¹²⁰ CONSILIUM.EUROPA (2021): Evropská rada. Rada Evropské unie: *Reakce EU na terorismus*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>.

¹²¹ CONSILIUM.EUROPA (2021): Evropská rada. Rada Evropské unie: *EU zpřísnila pravidla týkající se uvádění prekurzorů výbušnin na trh a jejich používání*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/06/14/eu-reinforces-rules-on-marketing-and-use-of-explosive-precursors/>.

¹²² CONSILIUM.EUROPA (2021): Evropská rada. Rada Evropské unie: *Reakce EU na terorismus*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>.

přicestování bylo připojení se k teroristickým skupinám, kterými je ISIL/Dá'iš. Třicet procent z nich se vrátilo do svých domovských zemí. Z tohoto důvodu jsou zahraniční bojovníci již dlouhou dobu jednou z hlavních priorit EU. V roce 2017 byla přijata směrnice o boj proti terorismu. Na základě této směrnice byla stanovena pravidla posilující právní rámec EU pro předcházení teroristickým útokům a řeší fenomén zahraničních teroristických bojovníků. Dle směrnice jsou kriminalizovány tato jednání:

- *podstoupení výcviku k terorismu nebo vycestování za účelem terorismu,*
- *organizování nebo usnadňování takových cest,*
- *poskytování nebo shromažďování finančních prostředků v souvislosti s teroristickými skupinami nebo s teroristickou činností.*¹²³

V roce 2017 bylo přijato nařízení, kterým došlo ke změně Schengenského hraničního kodexu, kdy byla přijata pravidla ukládající členským státům povinnost provádět systematické kontroly všech osob překračujících vnější hranice, včetně občanů EU a jejich rodinných příslušníků.¹²⁴

Spolupráce se zeměmi mimo EU

V souvislosti s bojem proti terorismu se v roce 2015 EU rozhodla zintenzivnit svou činnost na vnějších hranicích. Jednalo se zejména o oblasti ve Středozeří, Blízkém Východě, severní Africe, Perském zálivu a oblasti Sahelu. Jedná se zejména o činnost:

- posílení spolupráce s klíčovými partnery,
- zahájení nových projektů na podporu budování kapacit,
- zintenzivnění činnosti zaměřené na boje proti radikalizaci a násilnému extremismu.

¹²³ CONSILIUM.EUROPA (2021): Evropská rada. Rada Evropské unie: *Reakce EU na terorismus*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>.

¹²⁴ CONSILIUM.EUROPA (2021): Evropská rada. Rada Evropské unie: *Reakce EU na terorismus*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>.

V roce 2014 byla přijata strategie EU pro boj proti terorismu a zahraničním bojovníkům se zaměřením na Sýrii a Irák. Dle strategie jsou stanoveny prioritní oblasti včetně zlepšení spolupráce se třetími zeměmi za účelem odhalení náborových sítí a zahraničních bojovníků.¹²⁵

Rada v červnu 2020 připomněla, že je pevně odhodlána občany EU před terorismem a násilným extremismem chránit a vyzvala k vnější činnosti a angažovanosti EU v oblasti boje proti terorismu v některých prioritních oblastech:

- *zeměpisné oblasti: zahrnují mimo jiné západní Balkán, severní Afriku, Blízký východ, region Sahelu a oblast Afrického rohu,*
- *tematické oblasti: lidská práva, právní stát, předcházení radikalizaci vedoucí k násilnému extremismu, financování terorismu.*¹²⁶

3.1.2 Bezpečnostní opatření ČR

Terorismus je třeba vnímat jako hrozbu globálního charakteru, která souvisí s aktuální bezpečnostní situací po celém světě. Z tohoto důvodu je důležité, aby jednotlivá bezpečnostní opatření byla cílená, funkční a pružná s ohledem na danou situaci.

Národní akční plán

Jeden z nejvýznamnějších dokumentů v boji proti terorismu, který ČR přijala v roce 2002, je Národní akční plán boje proti terorismu. Tento dokument je každoročně aktualizován prostřednictvím přijatého usnesení vlády ČR. Jedná se o materiál, který je *souhrn opatření, jejichž cílem je zvýšit připravenost země na možnost teroristického útoku proti jejím zájmům doma i ve světě*. Zahrnuje i

¹²⁵ CONSILIUM.EUROPA (2021): Evropská rada. Rada Evropské unie: *Reakce EU na terorismus*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>.

¹²⁶ CONSILIUM.EUROPA (2021): Evropská rada. Rada Evropské unie: *Reakce EU na terorismus*. [online]. [cit. 24.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>.

další opatření v oblasti bezpečnosti civilního letectví, kritické infrastruktury, integrovaného záchranného systému a azylové opatření.

Strategie České republiky pro boj proti terorismu

Strategie České republiky pro boj proti terorismu je dalším z významných dokumentů České republiky, který se zaměřuje na boj proti radikalizaci a terorismu. Dokument obsahuje opatření, zaměřená na minimalizaci rizik a dopadů potenciálních teroristických útoků na území České republiky a proti zájmům České republiky v zahraničí. Dokument byl schválen usnesením vlády České republiky č. 200 ze dne 20. března 2013. Dokument obsahuje základní principy:

- *Soulad boje s terorismem s Bezpečnostní strategií ČR a dalšími klíčovými dokumenty;*
- *Respektování principů demokracie a ochrany lidských práv;*
- *Spolupráce a sdílení informací mezi zainteresovanými institucemi;*
- *Prohlubování zapojení České republiky do mezinárodních aktivit (neznamená to však přenášet aktivity, které jsme schopni řešit na národní a lokální úrovni);*
- *Budování a prohlubování důvěry mezi stejně smýšlejícími zahraničními partnery;*
- *Prověřování (cvičení) schopností čelit hrozně terorismu;*
- *Vzdělávání;*
- *Aktivní přístup při prevenci hrozeb;*
- *Informování veřejnosti v účelném a přiměřeném rozsahu;*
- *Maximální pomoc, podpora a ochrana subjektům, které poskytnou informace o připravovaných teroristických akcích.¹²⁷*

¹²⁷ MVČR: *Strategie České republiky pro boj proti terorismu*. [online]. [cit. 03.03.2022]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/cthh/soubor/terorismus-web-dokumenty-strategie-ceske-republiky-pro-boj-proti-terorismu-pdf.aspx>.

Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám

Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám bylo zřízeno na základě rozhodnutí ministerstva vnitra, kterému předcházelo několik předběžných závěrů Auditů národní bezpečnosti, který různé druhy hybridních hrozeb, mimo jiné i terorismus a další formy radikalizace nebo vlivové a dezinformační kampaně ze zahraničí hodnotil jako závažnou hrozbu pro vnitřní bezpečnost státu. Dále i ze závěrů Bezpečnostní strategie ČR z roku 2015 vyplývala nutnost věnovat se novým asymetrickým, resp. hybridním hrozbám. Pracoviště začalo působit 1. ledna 2017. Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám bychom mohli charakterizovat jako odborné analytické a komunikační pracoviště, které monitoruje hrozby spojené přímo s vnitřní bezpečností státu. Jedná se tedy o široké pole působnosti, které se zaměřuje na potenciální hrozby terorismu, útoků na měkké cíle, aspekty migrace, extremismus, radikalizace, narušování veřejného pořádku a další trestné činnosti. *Na základě monitoringu* Centrum detekované problémy vyhodnocuje a přichází tak s návrhy věcných i legislativních řešení, která se budou v případě potřeby realizovat. Zároveň se věnuje šíření odborných informací a osvětě daných problémů směrem k laické i odborné veřejnosti.¹²⁸

Termínem měkké cíle (soft targets) lze označit objekty, prostory nebo akce charakterizované častým výskytem více osob a zároveň absencí nebo nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům.¹²⁹ Oproti tomu je potřeba zmínit tvrdé cíle (hard targets), které se vyznačují jako dobře chráněné a střežené prostory nebo objekty.

Členění objektů na měkké cíle a tvrdé cíle je významné i z hlediska samotného přístupu k problematice zabezpečení. Vychází z optiky útočníků a jejich cíle, je zaměřené na pravděpodobnost útoku, nezkoumá pouze jeho

¹²⁸ MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online], [cit. 03.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/centrum-proti-terorismu-a-hybridnim-hrozbam.aspx>

¹²⁹ MVČR: *Bezpečnostní politika: Ochrana měkkých cílů*. [online]. [cit. 03.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>.

*dopad a význam pro společnost. Tento přístup je v mnohém přínosný, neboť se zabývá ochranou subjektů, které by z hlediska tradičního pojetí protiteroristických opatření nebyly do těchto opatření zahrnuty – komerční, komunitní, soukromé osoby a podobně. Jde současně o objekty, prostory nebo akce, které jsou v posledních letech hlavním cílem teroristických útoků v Evropě i mimo ni.*¹³⁰

*Téma ochrany měkkých cílů je velmi aktuální a promítlo se i do několika bezpečnostních dokumentů, jakými jsou například Strategie České republiky pro boj proti terorismu od roku 2013 a Audit národní bezpečnosti schválený vládou v prosinci 2016. Vláda dne 27. července 2016 schválila také Protiteroristický balíček, který stanovuje ochranu měkkých cílů, jako jednu z prioritních aktivit.*¹³¹

Národní kontaktní bod pro terorismus

Národní kontaktní bod pro terorismus je specializované centrální komunikační, informační a analytické pracoviště, které je propojeno se všemi policejními útvary a které spolupracuje s ostatními bezpečnostními orgány u nás i v zahraničí. Úkolem Bodu je hlavně sběr, zpracování a analýza informací zjištěných Policií ČR o teroristech a osobách důvodně podezřelých z napojení na teroristické organizace. Tuto činnost zahájilo 20 specializovaných policistů vybavených nejmodernější výpočetní a komunikační technikou.¹³²

Styčný důstojník pro menšiny

Od roku 2005 byly zřízeny policejní specialisté, kteří se zaměřovali na práci s menšinami a cizinci, zejména tedy na možné potencionální latentní rizika

¹³⁰ MVČR: *Bezpečnostní politika: Ochrana měkkých cílů*. [online]. [cit. 03.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>.

¹³¹ MVČR: *Bezpečnostní politika: Ochrana měkkých cílů*. [online]. [cit. 03.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>.

¹³² MVČR: *Zahájení činnosti Národního kontaktního bodu pro terorismus*. [online]. [cit. 03.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/zahajeni-cinnosti-narodniho-kontaktneho-bodu-pro-terorismus.aspx>

s nimi spojené. Tito specialisté operují v rámci každého Krajského ředitelství Policie České republiky. Hlavní náplní práce je zabezpečit kontakt mezi menšinami a Policií ČR. Mezi hlavní úkoly styčných důstojníků pro menšiny patří:

- *Monitoring výskytu příslušníků menšin v daném teritoriu včetně jejich problémů a kriminogenních faktorů;*
- *Budování oboustranné důvěry mezi policií a příslušníky menšin;*
- *Aktivní zapojení do komunitního plánování;*
- *Řízení a koordinace činností pracovní skupiny pro menšiny;*
- *Iniciace a podíl na realizaci preventivní činnosti policie ve vztahu k menšinám;*
- *Iniciace součinnosti a spolupráce s orgány státní správy, územní samosprávy a nevládními organizacemi zabývajícími se problematikou menšin;*
- *Poskytnutí potřebné součinnosti útvarům a organizačním článkům policie při řešení závažných případů související s menšinami.¹³³*

Vláda České republiky schválila usnesením systém vyhlášení ohrožení terorismem, který obsahuje 4 stupně ohrožení. Rozlišujeme nulový stav, první stupeň, druhý stupeň a třetí stupeň ohrožení. *Vyhlášení jednotlivých stupňů ohrožení provádí vláda České republiky na návrh Společné zpravodajské skupiny Výboru pro zpravodajskou činnost Bezpečnostní rady státu, tedy orgánu zaměřeného primárně na výměnu informací o terorismu a jejich analýzu.¹³⁴*

Z hlediska trestněprávního pojetí radikalizace neexistuje v České legislativě skutková podstata trestného činu radikalizace. Projevy radikalizace

¹³³ MVČR: *Preventivní aktivity Policie ČR v kontextu problematiky sociální exkluze*. [online], [cit. 03.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/preventivni-aktivity-policie-cr-v-kontextu-problematiky-socialni-exkluze.aspx>

¹³⁴ MVČR: *Stupně ohrožení terorismem*. [online]. [cit. 03.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/stupne-ohrozeni-terorismem.aspx>

lze postihnout v rámci skutkových podstat trestných činů, které se vztahují k extremismu nebo terorismu. Jedná se například o trestný čin dle § 352 násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, § 355 hanobení národa, etnické skupiny, rady a přesvědčení, § 356 podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod, § 365 schvalování trestného činu, § 405 projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka, § 309 vlastizrada, § 310 rozvrácení republiky, § 311 teroristický útok, § 312 teror, § 312d financování terorismu dle zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.¹³⁵

3.2 Protiradikalizační opatření vybraných zemí EU

Dánsko

Dánsko se postavilo k opatření tak, že ke konci roku 2019 v měsíci říjen novelovalo zákon o cizincích a občanství. Touhle novelizací Dánsko dospělo k tomu, že pokud se jedná o osobu, která má dvojí občanství a nachází se mimo Dánsko, tak umožňuje té osobě odejmout občanství bez rozhodnutí soudu. Osoba, které bylo odejmuto občanství, může podat námitky do čtyřech týdnů. V roce 2021 měl parlament o zákonu rozhodovat znova, jelikož byl platný do léta roku 2021. Dále byl Dánskem předložen v roce 2019 zákon o znemožnění získání automatického občanství dětem Dánům, které se narodily v oblastí IS. Návaznosti na první opatření bylo již Dánskem odejmuto 10 lidem občanství, kteří odcestovali bojovat na bojiště Iráku a Sýrie.¹³⁶

Nizozemsko

¹³⁵ MVČR: *Ostatní hybridní hrozby radikalizace*. [online]. [cit. 03.03.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/ostatni-hybridni-hrozby-radikalizace.aspx>

¹³⁶ MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/pristup-vybranych-zemi-k-navratu-zahranicnich-bojovniku-ze-syrie-a-iraku.aspx>.

Nizozemsko nevytvořilo žádné velké restriktce nebo nevytvořilo žádné nové zákony, jelikož se brání a to tím, že se odvolává na bezpečnostní rizika a politicko-organizační překážky.¹³⁷

Dále vytvořilo akční plán Slotervaart, který se skládá ze sedmi podstatných opatření:

- zajistit, aby systémy určené k odhalení radikalizace fungovaly efektivně,
- usnadnit rozvoj kompetencí, které mladým lidem a jejich rodičů pomohou zvýšit odolnost,
- propojit spolupráci mezi středisky mládeže a školkami a více jim ji usnadnit
- v roli učitelů více podporovat rodiče,
- podporovat interakci mezi skupinami komunity a náboženskými skupinami,
- zvýšit mezi mladými muslimy jejich povědomí o sociálním prostředí a určité fáze jejich procesu radikalizace,
- při jednání s radikalizovanými mladými lidmi podporovat mešity a imámy, když pracují s těmito mladými lidmi.¹³⁸

Nizozemsko v roce 2019 v měsíci únor hledalo cestu, jak dostat zpět děti a ženy, které sympatizují s Islámským státem.¹³⁹

Německo

Německo se staví k opatření podobně jako Dánsko, kdy v roce 2019 v měsíci červen přijaly novelu zákona, kdy je možnost odebrat státní občanství

¹³⁷ MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/pristup-vybranych-zemi-k-navratu-zahranicnich-bojovniku-ze-syrie-a-iraku.aspx>.

¹³⁸ NUANSA: *Slotervaart plan English*. [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: <http://www.nuansa.nl/.../Slotervaart-plan-English.doc>.

¹³⁹ MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/pristup-vybranych-zemi-k-navratu-zahranicnich-bojovniku-ze-syrie-a-iraku.aspx>.

džihádistům s dvojitým občanstvím. Tato novela se dotýká pouze dospělých lidí a nemá retroaktivní účinek.¹⁴⁰

Německo je známo jako federální stát, který obsahuje 16 spolkových zemí, které mají značnou autonomii. Každý z těchto států vytvořil vlastní programy tak, aby co nejvíce zabránily radikálnímu chování. Například se jedná o projekt Team Mex v Bádensku-Württembersku. Tenhle projekt má za úkol a za cíl zabránit islámskému extremismu mezi mladými lidmi. Jejich praktiky byly například školení, přednášky s cílem informovat vedoucí mládežnických skupin nebo učitele, jaké jsou možnosti o předcházení nedemokratickým a islámským přesvědčením mezi mladými lidmi, aniž by se to dotklo jejich náboženství.¹⁴¹

Velká Británie

Jedno z největších zastoupení mezi zahraničními bojovníky z Evropy cca 900 má Británie. Všechny osoby, které se navracejí z Turecka či Sýrie a jsou podezřelé z vazeb na IS jsou zadrženy a podrobeny velkému výslechu. Mezi lety 2014 a 2017 bylo v souvislosti s teroristickými aktivitami v Sýrii či Iráku odsouzeno více jak 100 osob. Úřad státního zástupce publikuje podrobné informace o stíhání jednotlivých bojovníků od roku 2016 i právní instituce ohledně stíhání osob v souvislosti s teroristickými aktivitami spáchanými v zahraničí. Pro navrátilce jsou také připraveny deradikalizační programy.¹⁴²

Británie svůj doposud negativní přístup k repatriacím ze Sýrie či Iráku částečně změnila až po turecké invazi a ve druhé polovině října 2019 zahájila

¹⁴⁰ MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/pristup-vybranych-zemi-k-navratu-zahranicnich-bojovniku-ze-syrie-a-iraku.aspx>.

¹⁴¹ DIVA-PORTAL: „*Prevention of violent extremism in third countries. Measures to prevent individuals joining armed extremist group in conflict zones*“. [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:688158/FULLTEXT01.pdf>.

¹⁴² MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/pristup-vybranych-zemi-k-navratu-zahranicnich-bojovniku-ze-syrie-a-iraku.aspx>.

kroky k přesunu sirotků, potomků britských občanů s vazbou na IS, zadržovaných v Sýrii.¹⁴³

Francie

Francie měla názor po dlouhou dobu odtažený k repatriaci zahraničních bojovníků, jelikož jejich názor byl, že by měli být bojovníci souzeni v Sýrii a Iráku. V roce 2019 se vedla diskuze o možné repatriaci cca 120-130 francouzských bojovníků. O diskuzi se začalo ale mluvit až v souvislosti se stahování amerických jednotek z IS. Francouzská vláda uvedla, že francouzští islamisté, kteří budou vyhoštěni z Turecka, budou ihned po přiletu na letišti zatčeni. V tomhle případě se jednalo o 11 francouzských islamistů. Francie uzavřela dohodu s Tureckem roku 2014 a v rámci pravidelných repatriací, bylo již vráceno do Francie 260 francouzských bojovníků a přes desítku sirotků. Francie díky svému odmítajícímu postoji k repatriacím, čelí žalobě u Evropského soudu pro lidská práva.¹⁴⁴

Belgie

Dle počtu obyvatel patří Belgii první místo na v počtu zahraničních bojovníků v Sýrii a Iráku. Dle dosavadních počtů odešlo na levantská bojiště přes 420 osob. Belgie se drží názoru proti repatriaci, že každý, kdo odešel dobrovolně k IS a byly by dány důvody k tomu, aby byli ty osoby postaveny před soud, tak aby se soud konal v těchto zemích a tam byly potrestány. V roce 2019 v měsíci březen byl belgický džihádista Bilal al-Marchohi odsouzen k trestu

¹⁴³ MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/pristup-vybranych-zemi-k-navratu-zahranicnich-bojovniku-ze-syrie-a-iraku.aspx>.

¹⁴⁴ MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/pristup-vybranych-zemi-k-navratu-zahranicnich-bojovniku-ze-syrie-a-iraku.aspx>.

smrti a byl zajatý kurdskými bojovníky v Sýrii. Poté následoval výslech a následně byl převezený do Iráku americkými jednotkami.¹⁴⁵

V červnu roku 2019 došlo k repatriaci šesti sirotků. *Soud také v opakovaném řízení v říjnu 2019 rozhodl, že státní orgány musí upřednostnit zájem dětí dvou belgických vdov po islámských bojovnících odsouzených v Turecku za členství v teroristické organizaci a musí dětem a de facto i jejich matkám poskytnout konzulární ochranu. Úřady se tak snaží o jejich vydání z Turecka*¹⁴⁶

¹⁴⁵ MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/pristup-vybranych-zemi-k-navratu-zahranicnich-bojovniku-ze-syrie-a-iraku.aspx>.

ZÁVĚR

Autor se v diplomové práci zaměřil na bezpečnostní aspekty spojené s návratem zahraničních bojovníků Islámského státu do mateřských zemí Evropské unie. Nejprve se autor snažil vymezit základní pojmy s problematikou úzce spjaté. Jednalo se především o pojmy radikalizace, terorismus a zahraniční bojovník. Vymezení pojmů se zdá jako snadný úkol, nicméně ani významní odborníci na danou problematiku se ve vymezení jednotlivých pojmů neshodnou. To poukazuje na složitost dané tématiky a potřebu vymezením se těchto fenoménů dále teoreticky zabývat. Pojem radikalizace byl v práci konkretizován islámskou radikalizací na základě silného vlivu radikálního islámu. Islámská radikalizace představuje globální bezpečnostní problém, který má v poslední době za následek množství islamistických teroristických útoků. Islamistické teroristické útoky na americké symboly moci, ale i islamistické teroristické útoky v Evropské unii představují potenciální hrozbu i pro Českou republiku, která se v rámci NATO a EU podílí na bezpečnostních akcích po celém světě, a proto se může také stát cílem islamistického teroristického útoku. Autor v práci věnoval velkou pozornost zmapování konceptualizace terorismu, jehož politický obsah se brání jasnému vymezení: pro jednoho zločinec, pro druhého bojovník za svobodu. Není divu, že dosud absentuje nejen politická, ale i odborná univerzální definice tohoto fenoménu, což komplikuje společný postup, ale i přijímání efektivních protiteroristických opatření. Dalším významným pojmem spojeným s problematikou zahraničních bojovníků Islámského státu je proces islámské radikalizace, ale i rekrutace nových islámských bojovníků, kteří jsou odhodláni bojovat za nastolení globálního chalífátu. I zde nepanuje odborná shoda a absentuje jednotná terminologie, která komplikuje komunikaci mezi unijními zeměmi v rámci přijímání adekvátních bezpečnostních opatření. V práci autor zdůrazňuje, že nejen odborníci mají rozdílné názory na vymezení procesu islámské radikalizace a rekrutace, což potom komplikuje deradikalizační programy a proti-radikalizační politiku.

Autor se v další části práce zaměřil na samotný fenomén zahraničních bojovníků a jejich návrat do zemí Evropské unie. Autor v tomto ohledu zmapoval různá odborná pojetí zahraničního bojovníka, což problematizuje užívanou bezpečnostní terminologii, včetně možnosti jednotného postupu. Za tímto účelem rovněž autor upozornil na nutnost zohledňovat pěti stupňovou klasifikaci zahraničních bojovníků z hlediska míry jejich bezpečnostního rizika pro unijní země, včetně jejich efektivní deradikalizace a možné resocializace do společnosti.

V poslední kapitole diplomové práce se autor zaměřil na bezpečnostní opatření spojené s problematikou navrátilivších se zahraničních bojovníků. Jak bylo zmíněno výše, jedná se o významný bezpečnostní fenomén, který nelze jednoznačně uchopit. Z toho důvodu není jednoduché poskytnout ucelenou ochranu v rámci celé Evropy. Evropská unie reagovala přijetím různých bezpečnostních opatření, která nejen poskytují finanční pomoc jednotlivým členským státům, ale také posílila kompetence jednotlivých orgánů Evropské unie v boji proti terorismu a radikalizaci. Autor rovněž zmapoval aktuální bezpečnostní opatření v České republice, která nepodceňuje tuto potenciální bezpečnostní hrozbu a využívá jako člen Evropské unie zkušenosti z ostatních unijních zemí, které tento bezpečnostní problém již delší dobu řeší.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

Odborná literatura:

ADRAOUI, Mohamed-Ali. *Purist salafism in France*. ISIM Review 21/ Spring. Radical Milieus and Salafis Movements in France: Ideologies, Practices, Relationships with Society and Political Visions, MWP 2014/13 Max Weber Programme, 2008, 11 s. EUI ISSN 1830-7728.

ASLAN, E.; AKKILIC, E. *Islamistische Radikalisierung. Biografische Verläufe im Kontext der religiösen Sozialisation und des radikalen Milieus*. Wien, 2017, 308 s. ISBN: 978-36-581-8983-9.

BERÁNEK, Ondřej a Bronislav OSTŘANSKÝ, ed. *Islámský stát: Blízký východ na konci časů*. Praha: Academia, 2016. Orient (Academia), 296 s. ISBN 978-80-200-2654-5.

BERNARD, Lewis: *The political Language of Islam*. Chicago: 1988 University of Chicago Press, 184 s.

ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007, 280 s. ISBN 978-80-87029-19-0.

ČEJKA, Marek. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. Orient (Academia), 288 s. ISBN 978-80-200-3014-6.

DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008, 151 s. ISBN 978-80-7251-286-7.

DANICS, Štefan. (2014). *Extremismus a militantní demokracie*. Praha: PAČR, 125 s. ISBN 978-80-7251-430-4.

DIVIŠOVÁ, Vendula. *Džihádistská propaganda v zemích Západu za účelem rekrutace*. Rexter. Centrum pro bezpečnostní a strategická studia o.s., 2016, roč. 2016, č. 2, 28 s. ISSN 1214-7737.

DONATELLA Della Porta & Gary LAFREE, *Guest Editorial: 'Processes of Radicalisation and De-Radicalisation'*, IJCV, Vol. 6, No. 1, 2012.

- EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnostní vztahy*. Praha: Oeconomica, 2004, 164 s. ISBN: 80-245-0790-0.
- ESPOSITO, John L. *The Islamic Threat. Myth or Reality?* New York: 1992. Oxford University Press, 352 s. ISBN: 978-01-9513-076-8.
- HARDIN LANG AND MUATH WARI, *The Flow of Foreign Fighters to the Islamic State: Assessing the Challenge and the Response* (Washington, DC: Center for American Progress, 2016).
- HEGGHAMMER, Thomas: "The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad." *Quarterly Journal: International Security*, vol. 35. no. 3. (Winter 2010/11). 53-94 s.
- HERMANN, Rainer T. *Konečná stanice - Islámský stát?: selhání státu a náboženská válka v arabském světě*. Praha: Academia, 2016. XXI. Století, 116 s. ISBN 978-80-200-2607-1.
- KALAMÁR, Štěpán. *Extremismus I*. Praha: 2011. Policejní akademie České republiky v Praze, 120 s. ISBN: 978-80-7251-355-0.
- KHATAB, Sayed. *Understanding Islamic fundamentalism: the theological and ideological basis of al-Qa'ida's political tactics*. New York: American University in Cairo Press, 2011, 320 s. ISBN 9789774164996.
- KUSHNER, H. W. *Encyclopedia of terrorism*, SAGE Publications, Inc., USA, 2003, 552 s. ISBN 9780761924081.
- LAQUER, W.: *The New Terrorism, Fanaticism and the Arms of Mass Destruction*. Oxford University Press, 1999. New York, 312 s. ISBN 9780195140644.
- LEWIS, Bernard. *Islam and the West*. New York: Oxford University Press, 1993, 240 s. ISBN 0195090616.
- MAHER, Shiraz. *Salafi-Jihadism. The History of an Idea*. London: Oxford University Press, 2016, 292 s. ISBN 9780190651121.
- MALET, David. *Transnational Identity in Civil Conflicts*. New York: Oxford University Press, 2013, 256 s. ISBN 978-01-999-3945-9.

MANDEVILLE, Peter: *Islam and Politics*. New York: 2014. Routledge, 456 s. ISBN 9781138486980.

MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s. ISBN 80-903333-8-9.

PET, *Danish Intelligence Services*, 2009. See also COT, Radicalisation, Recruitment and the EU Counter-radicalisation Strategy (The Hague: COT, 17 November 2008).

PIKNA, B. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006, 407 s. ISBN 80-7201-615-6.

ROY, Oliver. *The Failure of Political Islam*. Cambridge: 1994. Harvard University Press, 254 s. ISBN: 978-0674291416.

SCRUTON, R. *Slovník politického myšlení*. Brno: Atlantis, 1999, 187 s. ISBN 80-7108-184-1.

SPOLEČNÝ POSTOJ RADY (ES) č. 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001, o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu (Ústřední věstník EU L 344, 28. 12. 2001).

VOLPI, Frédéric (ed.): *Political Islam – A Critical Reader*. New York: Routledge, 2011, 488 s. ISBN 978-0-415-56028-3.

Internetové zdroje:

AIVD: *Dutch Intelligence and Security Service, From Dawa to Jihad: The Various Threats from Radical Islam to the Democratic Legal Order*. [online]. [cit. 10.12.2020]. (The Hague: AIVD, 2004). Dostupné z WWW: <https://fas.org/irp/world/netherlands/dawa.pdf>

ALTERMAN, JON B.: *Religious Radicalism after the Arab Uprisings*, Center for Strategis & Inrernational Studies. 2015. [online]. [cit. 08.01.2021]. Dostupné z WWW: https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/publication/150203_Alterman_ReligiousRadicalism_Web.pdf

BAKKER, PAULUSSEN, a ENTENMANN: "Returning Jihadist Foreign Fighters". Security and Human Rights. [online]. [cit. 05.01.2021]. ISSN: 1874-7337. Dostupné z WWW:

<https://www.editorialmanager.com/SHRS/default.aspx>

BORUM, Randy a FEIN: *The Psychology of Foreign Fighters. Studies in Conflict & Terrorism*. [online]. 2016, 40(3), 248-266 [cit. 20.12.2020]. ISSN 1057-610X. Dostupné z WWW:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1057610X.2016.1188535>. s. 250.

BUSTLE (2014): *How does ISIS recruit, exactly? Its techniques are ruthless, terrifying, and efficient*. [online]. [cit. 10.01.2021]. Dostupné z WWW: <http://www.bustle.com/...nd-efficient>

BYMAN, D.: "Understanding the Islamic State—A Review Essay," *International Security* 40, no. 4 [online]. (Spring 2016): 130. ISSN: 0162-2889. [cit. 08.01.2021]. Dostupné z WWW: https://doi:10.1162/ISEC_r_00235.

CONSILIUM.EUROPA: *Společné prohlášení ministrů vnitra členských států EU k nedávným teroristickým útokům v Evropě*. [online]. [cit. 13.02.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/11/13/joint-statement-by-the-eu-home-affairs-ministers-on-the-recent-terrorist-attacks-in-europe/>

DATA.CONSILIUM.EUROPA (2005): *Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu*. [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14469-2005-REV-4/cs/pdf>

DATA.CONSILIUM.EUROPA (2014): *Revidovaná strategie EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů*. [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9956-2014-INIT/cs/pdf>

DIVA-PORTAL: „*Prevention of violent extremism in third countries. Measures to prevent individuals joining armed extremist group in conflict zones*“. [online]. [cit. 25.01.2020]. Dostupné z WWW: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:688158/FULLTEXT01.pdf>

EC.EUROPA: *About RAN*. [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran_en

EC.EUROPA: *Manual 'Responses to returnees: Foreign terrorist fighters and their families', July 2017*. [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/archive/returnees-manual-july-2017_en

EC.EUROPA (2017): *Manuál RAN reakce na navrátilce*. [online]. [cit. 25.01.2021]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/ran_br_a4_m10_cs.pdf

EC.EUROPA: Radicalisation Awareness Network. [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/.../networks/radicalisation_awareness_network

ENCYKLOPEDIAOFMIGRATION: zahraniční bojovníci v řadách IS. [online]. [cit. 08.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.encyclopediaofmigration.org/zahranicni-bojovnici-v-radach-is/>

EUR-LEX.EUROPA (2018): *Strategie pro boj proti terorismu*. [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A133275>

EUR-LEX.EUROPA (2018): *Úřední věstník Evropské unie*. [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0810\(01\)&from=fr](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0810(01)&from=fr)

EUROPOL.EUROPA: *Protiteroristické centrum – ECTC*. [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc>

EUROPARL.EUROPA (2020): *Terrorism*. [online]. [cit. 25.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/priorities/terrorism/20180703STO07125/terrorism-in-the-eu-terror-attacks-deaths-and-arrests-in-2019>

EVROPSKÝ PARLAMENT (2015): *Religious fundamentalism and radicalisation*. Brusel. [online]. [cit. 08.12.2020]. s.2. Dostupné z WWW: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/551342/EPRS_BR I%282015%29551342_EN.pdf

FOXNEWS: *ISIS use sophisticated web to attract foreign fighters*. [online]. [cit. 15.01.2021]. Dostupné z WWW:<http://video.foxnews.com/...-fighters--/?...>

GLOBALPOLITICS: *Rekrutace foreign fighters a mladých džihádistů, případová studie Iráku a Sýrie*. [online]. [cit.15.01.2021]. Dostupné z WWW: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/rekrutace-foreign-fighters-a-mladych-dzihadistu-pripadova-studie-iraku-a-syrie>

HAMID, SHADI a DAR, RASHID, *Islamism, Salafism, and jihadism: A primer*, 15.07.2016, Brookings. [online]. [cit. 10.12.2020]. Dostupné z WWW: <https://www.brookings.edu/blog/markaz/2016/07/15/islamism-salafism-and-jihadism-a-primer/>

HOMELAND SECURITY INSTITUTE, *RADICALISATION: An Overview and Annotated Bibliography of Open-Source Literature. Final Report (Arlington: HSI, 2006), pp. 2 & 12; 'The term 'violent radicalisation' has been defined by the US Violent Radicalisation and Homegrown Terrorism Prevention Act of 2007 as the process of adopting or promoting an extremist belief system for the purpose of facilitating ideologically based violence to advance political, religious, or social change'*. [online]. [cit. 08.12.2020]. Dostupné z WWW: <http://www.govtrack.us/congress/bills/110/hr1955/text> accessed, 24 October 2007.

ICSR (2009): *The International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence. Countering Online Radicalisation. A Strategy for Action*. [online] [cit. 10.01.2021] s. 10. Dostupné z WWW: <https://icsr.info/wp-content/uploads/2010/03/ICSR-Report-The-Challenge-of-Online-Radicalisation-A-Strategy-for-Action.pdf>

INTERNATIONAL INSTITUTE FOR COUNTER-TERRORISM GANOR,; *Defining terrorism: Is one man`s terrorist another Man`s freedom fighter?*. Boaz 2004 [online]. [cit. 10.12.2020]. Dostupné z WWW: <http://www.ict.org.il/articles/define.htm>.

INTERNETFORUM: *Discover the Digital World*. [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.internetforum.eu>

KRAEHENMANN, Sandra: *Foreign Fighters under Interantional Law*. [online]. Geneva: Academy of International Humanitarian Law and Human Rights, 2014. [cit. 20.12.2020]. Dostupné z WWW: https://www.geneva-academy.ch/joomlatools-files/docman-files/Publications/Academy%20Briefings/Foreign%20Fighters_2015_WEB.pdf.

KRAMER, Andrew E.: *Callimachi, Rukmini, ISIS Says It Killed 4 Cyclists in Tajikistan*. The New York Times. [online]. [cit. 08.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.nytimes.com/2018/07/30/world/asia/tajikistan-attack-cylists.html>

LANGEMEIJER, H., A., H.: *“Don’t Hear about Us, Hear from Us” The role of ISIS’ online magazine Dabiq in shaping foreign fighter motivations*. [online]. Utrecht University, 2016. [cit. 10.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://1url.cz/nzxZU>

MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online], [cit. 15.02.2020]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/centrum-proti-terorismu-a-hybridnim-hrozbam.aspx>

MVČR: *Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám*. [online]. [cit. 25.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/pristup-vybranych-zemi-k-navratu-zahranicnich-bojovniku-ze-syrie-a-iraku.aspx>

MVČR: *Obecně k agendám EU*. [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>

MVČR: *Ostatní hybridní hrozby radikalizace*. [online]. [cit. 15.02.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/ostatni-hybridni-hrozby-radikalizace.aspx>

MVČR: *Preventivní aktivity Policie ČR v kontextu problematiky sociální exkluze*. [online], [cit. 15.02.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/clanek/preventivni-aktivity-policie-cr-v-kontextu-problematiky-socialni-exkluze.aspx>

MVČR: *Strategie České republiky pro boj proti terorismu*. [online]. [cit. 15.02.2021]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/cthh/soubor/terorismus-web-dokumenty-strategie-ceske-republiky-pro-boj-proti-terorismu-pdf.aspx>.

MVČR: *Zahájení činnosti Národního kontaktního bodu pro terorismus*. [online]. [cit. 15.02.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/zahajeni-cinnosti-narodniho-kontaktneho-bodu-pro-terorismus.aspx>

NEUMANN, Peter: *Countering violent extremism and radicalisation that lead to terrorism: Ideas, recommendations, and good practices from the OSCE region*. Organization for Security and Co-operation in Europe. 2017. [online]. [cit. 10.12.2020]. Dostupné z WWW: <https://www.osce.org/chairmanship/346841?download=true>

NEUMANN, Peter. *Prisons and Terrorism. Radicalisation and De-radicalisation in 15 Countries*. Abgerufen von <https://www.icsr.info/wp-content/uploads/2012/10/1277699166PrisonsandTerrorismR>. 2010. [online], [20.09.2016]. Dostupné z WWW: <http://icsr.info/wp-content/uploads/2012/10/1277699166PrisonsandTerrorismR>

NPR: *The Current State od ISIS*. NPR. [online]. [cit. 08.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.npr.org/2018/07/21/631089434/the-current-state-of-isis?t=1536581086994>

NUANSA: *Slotervaart plan English*. [online]. [cit. 25.01.2021]. Dostupné z WWW: <http://www.nuansa.nl/.../Slotervaart-plan-English.doc>

OP.EUROPA: *Boj proti radikalizaci vedoucí k terorismu*. [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/radicalisation-13-2018/cs/>

PBS: *Interview with Gilles Kepel, PBS Frontline*. 25.12.2005 [online]. [cit. 10.12.2020]. Dostupné z WWW:

<https://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/front/interviews/kepel.html>

PINCUS, W., MILBANK, D.: *Al Qaeda-Hussein Link Is Dismissed*, [online]. The Washington Post, 17.6.2004. [cit. 08.01.2021]. Dostupné z WWW: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A47812-2004Jun16.html>.

QADHI, Yasir: *On Salafi Islam*. Libanon. Georgetown University Press 2014. [online]. [cit. 10.12.2020]. Dostupné z WWW: <http://muslimmatters.org/2014/04/22/on-salafi-islam-dr-yasir-qadhi/>.

REED A. a POHL J.: "Disentangling the EU Foreign Fighter Threat: The Case for a Comprehensive Approach," *RUSI Newsbrief* 37, no. 1 (February 2017): 1; Public Safety Canada, *2014 Public Report on the Terrorist Threat to Canada* (Ottawa: Government of Canada, 2016). [online]. [cit. 08.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/2014-pblc-rpr-trrrst-thrt/index-en.aspx>.

SEXTON, Mark: *What's in a Name?*. The RUSI Journal [online]. 2017, 162(5), 34-43 [cit. 20.12.2020]. ISSN 0307-1847. Dostupné z WWW: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03071847.2017.1407573>.

SCHMID, Dr. Alex P. *Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review*. 2013. [online]. The Hague. [cit. 20.12.2020]. Dostupné z WWW: https://www.icct.nl/download/file/ICCT-Schmid-Radicalisation-De-Radicalisation-Counter-Radicalisation-March-2013_2.pdf

SWEDISH SECURITY SERVICE, *'Radikalisering och avradikalisering', 2009; see also, Magnus Ranstorp, Preventing Violent Radicalisation and Terrorism. The Case of Indonesia*. [online]. [cit. 10.12.2020]. (Stockholm: Center for Asymmetric Threat Studies 2009), p. 2. Dostupné z WWW: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:688158/FULLTEXT01.pdf>

TAARNBY, MICHAEL (2005): *Recruitment of Islamist Terrorists in Europe. Trends and Perspectives. Research Report funded by the Danish Ministry of Justice.* s 6. [online]. [cit. 10.01.2021]. Dostupné z WWW: <http://www.investigativeproject.org/documents/testimony/58.pdf>.

THEGUARDIAN: *Isis recruitment moves from online networks to British mosques.* [online]. [cit. 15.01.2021]. Dostupné z WWW: <http://www.theguardian.com/...-and-mosques>

THESOUFANCENTER (2017): *Beyond the caliphate: foreign fighters and the threat of returnees.* [online]. [cit. 15.01.2021]. Dostupné z WWW: <http://thesoufancenter.org/research/beyond-caliphate/>

TIME: *Time How ISIS Is Recruiting Women From Around the World.* [online]. [cit. 10.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://time.com/3276567/how-isis-is-recruiting-women-from-around-the-world/>

TSG: *Foreign Fighters. An Updated Assesement of the Flow of Foreign Fighters into Syria and Iraq.* The Soufan Group. 2015. [online]. [cit. 08.01.2021]. Dostupné z WWW: http://soufangroup.com/wp-content/uploads/2015/12/TSG/_ForeignFightersUP-date3.pdf

UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL: *Resolution 1566.* (2004) [online]. [cit. 20.11.2018]. Dostupné z WWW: [https://undocs.org/S/RES/1566\(2004\)](https://undocs.org/S/RES/1566(2004)).

VICENEWS: *Pro-ISIS Recruitment Video Encourages Foreign Fighters to Join Jihad.* [online]. [cit. 15.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://news.vice.com/article/pro-isis-recruitment-video-encourages-foreign-fighters- to-join-jihad>

WHAT-EUROPE-DOES-FOR-ME (2019): *Boj proti terorismu.* [online]. [cit. 20.01.2021]. Dostupné z WWW: <https://what-europe-does-for-me.eu/cs/portal/3/focus01>

WIKTOROWICZ, Q. *Anatomy of the Salafi Movement. Studies in Conflict,*2006 [online], [cit. 10.12.2020]. DOI: 10.1080/10576100500497004. ISSN 1057-610x. Dostupné z WWW: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10576100500497004>

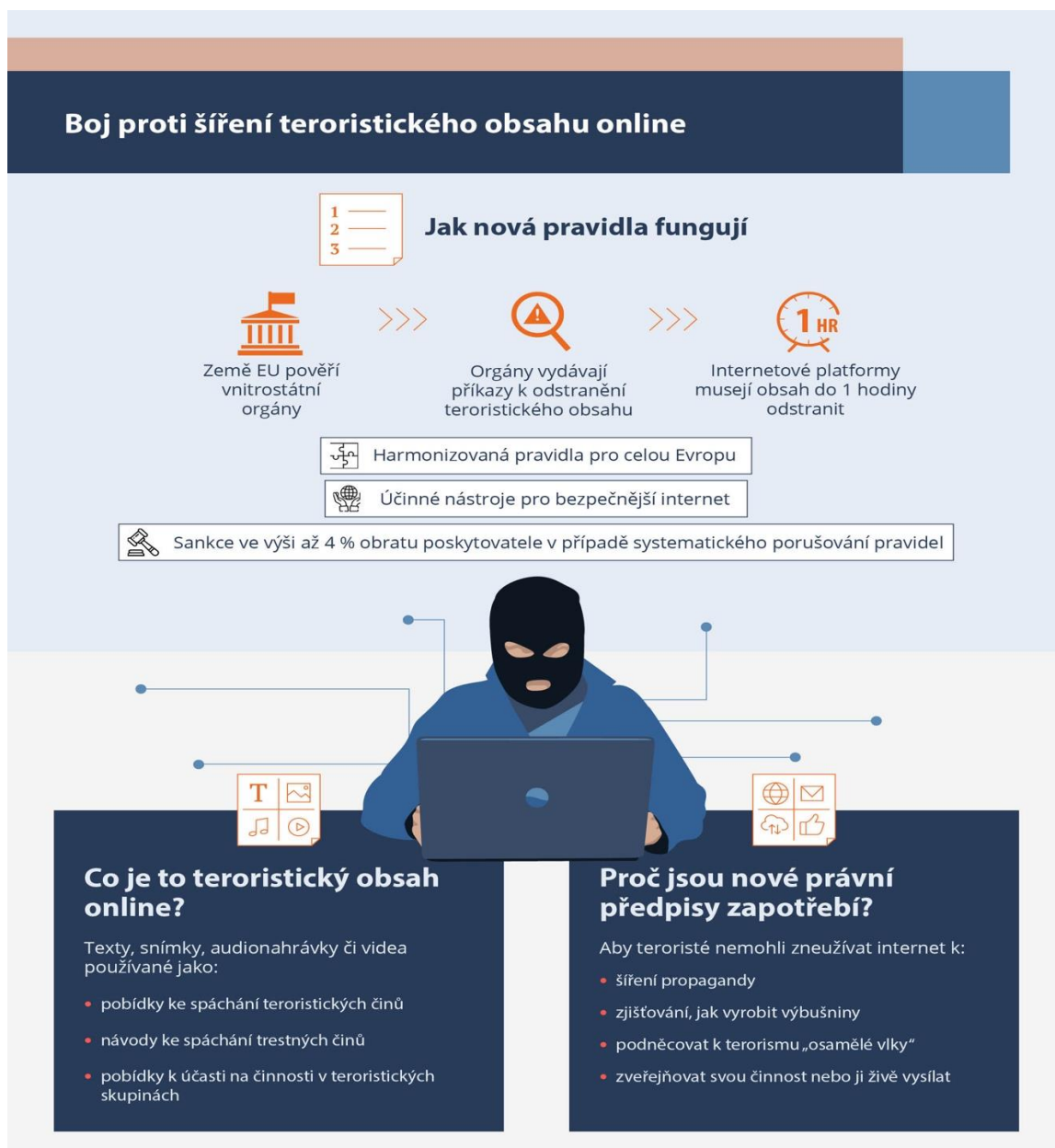
YEUNG CHUNG YIN, JOANIE: *A Critical Analysis on ISIS Media Strategy*. [online]. University of Salford, Terrorism a Security Studies, 2015. [cit. 10.01.2021]. Dostupné z WWW: https://www.researchgate.net/publication/316146537_A_Critical_Analysis_on_ISIS_Propaganda_and_Social_Media_Strategies

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Reakce EU proti šíření teroristického obsahu.

Příloha č. 2: Informace RAN o zahraničních bojovnicích.

Příloha č. 1: Reakce EU proti šíření teroristického obsahu.

Zdroj: CONSILIUM.EUROPA.EU (2021): *Infografika. Boj proti šíření teroristického obsahu online* [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/terrorist-content-online/>

Příloha č. 2: Informace RAN o zahraničních bojovnicích.

RAN Radicalisation Awareness Network

Vracející se FTF

Zahraníční terorističtí bojovníci

FTF v číslech

Více než **42 000** zahraničních teroristických bojovníků z více než **120** zemí vstoupilo mezi lety **2011** a **2016** do teroristických organizací. Z toho přibližně **5 000** přišlo z Evropy. Odchody vyvrcholily v roce **2015**, od té doby poklesly.

Kdo jsou navrátilci?

Jsou různé národnosti, etnického původu, věku i pohlaví
Všichni prožili trauma a mají emocionální/psychické problémy

Muži

Vyšší riziko bojových zkušeností a dovedností
Často zapojeni do válečných zvěrstev
Různé role na teroristy ovládaném území

Ženy

Rodinná role a matky budoucích vojáků
Poháněny pocitem smysluplnosti a svou rolí v budování „chalífátu“
Zapojeny do verбовání, indoktrinace dětí a dalších osob

Děti

Intenzivní ideologické indoktrinace díky vzdělávání a socializaci
Od 9 let verбовání do boje a dalších násilných aktivit
Výrazně traumatizované

Zdroj: EC.EUROPA (2017): *Manuál RAN reakce na navrátilce*. [online]. [cit. 25.02.2022]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/ran_br_a4_m10_cs.pdf